

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki

PRACE MAGISTERSKIE

2018/2019

TOM VII

Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie
1818

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki
w Krakowie

PRACE MAGISTERSKIE
MASTER THESES

2018/2019

TOM VII

Kraków 2020

© Copyright by Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, 2020

Redaktor serii wydawniczej: *dr hab. Małgorzata Nowalińska*

Komitet redakcyjny: *prof. Grażyna Korpala*

prof. Edward Kosakowski

prof. Jadwiga Wyszynska

dr hab. Zofia Kaszowska, prof ASP

dr hab. Marta Lempart-Geratowska, prof ASP

dr hab. Grażyna Schulze-Głazik, prof ASP

dr Paweł Boliński

dr Aleksandra Hola

dr Regina Kozik

dr Janusz Sarkowicz

mgr Barbara Budziaszek

mgr Marek Wawrzekiewicz

Tłumaczenie: *Weronika Sobita, Anna Meysztowicz*

Korekta: *Barbara Sikora*

Propozycja okładki: *Janusz Gawłowski*

Komputerowe opracowanie materiału fotograficznego: *Jacek Szymański*

Printed in Poland

Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

ul. Radziwiłłowska 29/1, 31-026 Kraków

tel. 12 299 20 61

www.wydawnictwo.asp.krakow.pl

Zamówienia należy kierować pod adresem: wydawnictwo@asp.krakow.pl

Skład i łamanie: *Jacek Szymański*

Druk i oprawa: *Drukarnia UNIDRUK, ul. Bronowicka 117, 30-121 Kraków*

ISBN 978-83-66564-01-5

Katedra Konserwacji i Restauracji Malowideł Ściennych
Department of Conservation and Restoration of Mural Paintings

Pracownia Konserwacji i Restauracji Malowideł Ściennych
Conservation and Restoration of Mural Paintings Studio

KATARZYNA HEBDA 15

Próba rekonstrukcji warstwy malarskiej parapetu chóru muzycznego
z kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny na Nowsiu w Tłuczani
An attempt to reconstruct the painted layer of the choir loft parapet from
the Church of the Visitation of the Blessed Virgin Mary in Tłuczań

16

MAGDALENA SKÓRA 21

Opracowanie metody odsłaniania malowideł ściennych spod nieprzepuszczalnych
powłok malarskich na podstawie gotyckiego malowidła w kościele
pw. św. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Jaczowie, woj. dolnośląskie
The development of a method to uncover murals from under impermeable painting
layers – a case study of a Gothic painting in the Church of SS Simon and Jude
Thaddaeus the Apostles in Jaczów, Dolnośląskie Voivodeship

22

Pracownia Przenoszenia i Rozwarstwiania Malowideł Ściennych
Mural Paintings' Transfer Studio

MAGDALENA BRUD 29

Opracowanie metody przeniesienia fragmentu malowidła ze stropu pałacu
w Łagowie ze skorygowaniem deformacji jego powierzchni
The development of a painting transfer method with adjustments to surface

deformations to transfer a painting from the ceiling of a palace in Łagów 230

REGINA GŁÓWCZAK 37

Opracowanie metody przywrócenia pozytywowej postaci malowidła odbitego na odwrociu płatów na przykładzie malowideł z Pałacu Spiskiego przy Rynku Głównym 34 w Krakowie

The development of a method for restoring the positive image of the painting imprinted on the verso of sheets – the case of paintings from the Spiski Palace at Rynek Główny 34 in Kraków 38

Pracownia Dokumentacji Konserwatorskiej Malarstwa i Rzeźby Painting and Sculpture Conservation Documentation Studio

EWA SZARŁATA 43

Oczyszczanie malowideł ściennych wykonanych w wybranych technikach historycznych metodami „peel-off” z wykorzystaniem preparatów na bazie lateksu oraz agaru

The cleaning of murals in selected historic techniques using “peel-off” methods with latex- and agar-based preparations 44

Katedra Konserwacji i Restauracji Malowideł Sztalugowych Department of Conservation and Restoration of Easel Paintings

Pracownia Konserwacji i Restauracji Malowideł na Drewnie Panel Paintings’ Conservation and Restoration Studio

DANIEL BEDNARCZYK 49

Zagadnienia konserwatorskie i restauratorskie zespołu malowideł: *Adoracja Imienia Jezus, Matka Boska z Dzieciątkiem* oraz *Święci dominikanie* z kościoła pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła w Jaworowie. Problematyka przekształceń drewnianego podobrazia

Conservation and restoration aspects of a set of paintings: *The Adoration of the Holy Name of Jesus, The Virgin and Child and Dominican Saints* from the Church of SS Peter and Paul in Jaworowo. The issue of wooden support transformations 50

BARBARA GIŻYCKA 57

Konserwacja obrazu *Pożar miasta w nocy* ze zbiorów Zamku Królewskiego na Wawelu oraz uwarunkowania dotyczące jego oprawy

The conservation treatment of a painting entitled *The City on Fire at Night* from the collection of the Wawel Royal Castle and the specificity of its framing 59

AGNIESZKA KORZENIOWSKA 62

Odtworzenie zaginionej kwatery *Ścięcie Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej* autorstwa Hansa Süssa z Kulmbachu w aspekcie dzieł sztuki zrabowanych podczas II wojny światowej

The reconstruction of *The Beheading of St Catherine*, a lost section of a cycle by Hans Süss of Kulmbach, in the context of works stolen during World War II 64

Pracownia Konserwacji i Restauracji Malowideł na Płótnie
Canvas Paintings' Conservation and Restoration Studio

AGNIESZKA CZARNECKA 71

Problematyka konserwacji malowanych chorągwi jedwabnych na przykładzie chorągwi nagrobnej Katarzyny Żarczyńskiej z klasztoru oo. Franciszkanów w Krakowie

The conservation of painted silk banners – the case of the sepulchral banner of Katarzyna Żarczyńska from the Franciscan Monastery in Kraków 72

MAGDALENA WSÓŁ 79

Zagadnienia badawczo-konserwatorskie obrazu *Matki Boskiej Częstochowskiej* z Rud Wielkich. Próba rozpoznania warsztatu Franciszka Śmiadeckiego – domniemanego twórcy XVII-wiecznego przedstawienia

Research and conservation issues concerning the *Our Lady of Częstochowa* painting from Rudy Wielkie. Attempt at identifying the technique of Franciszek Śmiadecki – the alleged artist of the 17th-century work 80

KATARZYNA WÓJCICKA 85

Konserwacja zwierciadła thanks z przedstawieniem Awalokiteśwary ze zbiorów Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie. Rozważania na temat kolekcji azjatyckich w Europie Zachodniej

Conservation of the mirror of the Thangka featuring the representation of Avalokitesvara from the collection of The Asia and Pacific Museum in Warsaw. Deliberations on the topic of Asian collections in Western Europe 86

KATARZYNA WYSZKOWSKA

91

Problematyka konserwacji obrazów olejnych uszkodzonych pod wpływem ognia na przykładzie konserwacji i restauracji portretu Adama Skrzyńskiego autorstwa Kazimierza Pochwalskiego

Selected issues in the conservation of oil paintings damaged by fire on the example of the conservation and restoration of the portrait of Adam Skrzyński by Kazimierz Pochwalski

92

Pracownia Przenoszenia i Rozwarstwiania Malowideł Sztalugowych
Easel Paintings' Transfer and Separation Studio

NADIA WYWIÓRSKA

99

Rozwarstwianie dwóch ikon malowanych na jednym podobrazu drewnianym: *Chrystus Pantokrator* (XVI/XVII w.) i *Ostatnia Wieczerza* (1. poł. XIX w.), pochodzących z dawnej cerkwi pw. św. Dymitra Męczennika w Czarnej. Próba charakterystyki warsztatu artystycznego

Delamination of two icons painted on a single wooden support: *Christ Pantocrator* (16th/17th century) and *The Last Supper* (1st half of the 19th century), originating from the former Orthodox Church of Dimitri the Martyr in Czarna. Attempted characterisation of the artistic technique

101

Pracownia Konserwacji i Restauracji Malowideł na Podłożu Papierowym
Paintings on Paper Support Conservation and Restoration Studio

BLANKA ANTONIAK

107

Witraż na papierze – konserwacja i restauracja kartonu do witrażu *Matka Boża z Janem Ewangelistą* Stefana Witolda Matejki. Problematyka przechowywania i ekspozycji wielkoformatowych obiektów wykonanych na podłożu papierowym

Stained glass painting on paper – the conservation and restoration of the cartoon for the stained glass window entitled *The Virgin and St John the Evangelist* by Stefan Witold Matejko. Issues of storage and displaying of large-format objects on paper supports

108

KATARZYNA RÓŻAŃSKA

113

Paweł i Virginia – rokokowe ilustracje na malowanym wachlarzu, rozpoznanie technologii, konserwacja i rekonstrukcja XVIII-wiecznego papierowego wachlarza na kościanej ręczce ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Tarnowie
Paul and Virginia – rococo illustrations on a painted fan, identification

of technology, conservation and reconstruction of the 18 th -century paper folding fan on a bone handle from the collection of the Regional Museum in Tarnów	115
---	-----

Katedra Konserwacji i Restauracji Rzeźby

Department of Conservation and Restoration of Sculpture

Pracownia Konserwacji i Restauracji Rzeźby Kamiennej, Stiuku i Ceramiki

Conservation and Restoration of Stone Sculpture, Stucco and Ceramics Studio

ANGELIKA HALOTA	119
-----------------	-----

Konserwacja, rekonstrukcja i dekompozycja gipsowego odlewu płyty nagrobnej Filipa Kallimacha z Muzeum Narodowego w Krakowie w kontekście problematyki metalowej konstrukcji wewnętrznej wzmacniającej obiekt	
Conservation, reconstruction and rearrangement of the plaster cast of the tombstone of Filip Kallimach from the National Museum in Kraków within the context of the internal metal reinforcement structure of the object	120

Pracownia Konserwacji i Restauracji Rzeźby Drewnianej Polichromowanej

Conservation and Restoration of Wooden Polychrome Sculpture Studio

JOANNA GŁĄZ	127
-------------	-----

Zastosowanie interdyscyplinarnych metod badawczych w celu potwierdzenia wspólnej proveniencji rzeźb przypisywanych do grupy pasyjnej z kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Szymocinie	
The application of interdisciplinary research methods with the aim of confirming the common provenance of sculptures attributed to the Passion group from the Church of the Exaltation of the Holy Cross in Szymocin	128

ALEKSANDRA JAGIELKA	135
---------------------	-----

Aranżacje konserwatorskie zabytkowych rzeźb drewnianych w kontekście ekspozycji muzealnej na przykładzie konserwacji XVI-wiecznej rzeźby drewnianej polichromowanej, tzw. Złotej Katarzyny z Katternecke, przypisywanej warsztatowi Jacoba Beinharta	
Conservational arrangements of monumental wooden sculptures within the context of the museum exhibition on the example of the conservation of the 16 th -century wooden polychrome sculpture known as <i>The Golden Catherine of Katternecke</i> , attributed to the workshop of Jacob Beinhart	136

Katedra Technologii i Technik Dzieł Sztuki

Department of Technology and Techniques of Works of Art

Pracownia Technologii i Technik Malarskich Organicznych

Organic Painting Technology and Techniques Studio

ANNA GRZYB

143

Konserwacja dwóch woskowo-tekstylnych figurek z XIX w. z klasztoru
ss. Benedyktynek w Staniątkach. Analiza technologii i techniki oraz badanie
wosku jako materiału rzeźbiarskiego

The conservation of two 19th-century wax and textile figures from
the Monastery of Benedictine Nuns in Staniątki. Technological and technical
analysis, as well as analysis of wax as a sculpting material

144

Prace magisterskie sfinalizowane w roku akademickim 2018/2019 na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie zostały tradycyjnie już zebrane w formie krótkich streszczeń w kolejnym, siódmym tomie prezentowanej serii wydawniczej. Wydanie to zbiega się z jubileuszem 70-lecia Wydziału krakowskiego, który powstał w roku 1950.

Zróźnicowanie tematów jest jak zwykle imponujące – od ogólnie pojętej problematyki konserwacji i przenoszenia malowideł ściennych, poprzez zagadnienia dotyczące malowideł sztalugowych i ich rozwarstwiania, aż po aspekty związane z konserwacją rzeźby i rzemiosła artystycznego.

Pośród realizacji dotyczących malowideł ściennych warto wymienić te, które związane są z poszukiwaniem nowatorskich rozwiązań w dążeniu do odsłonięcia i zachowania starszej warstwy malarskiej – np. z wykorzystaniem eksperymentalnej metody przywrócenia pozytywowej postaci malowidła odbitego na odwrociu płatów czy zastosowaniem metody *strappo* do odsłonięcia malowideł spod nieprzepuszczalnych powłok malarskich.

Działania podjęte w ramach dwóch kolejnych prac magisterskich – przy malowanej jedwabnej chorągwi nagrobnej z XVII wieku z klasztoru oo. Franciszkanów w Krakowie oraz przy pochodzącym z Tybetu, XVIII-wiecznym zwierciadle *thanki* – wymagały połączenia umiejętności i wiedzy zarówno z zakresu restauracji tkanin jedwabnych, jak i malarstwa sztalugowego. Na wzmiankę zasługują dwie realizacje przeprowadzone w Pracowni Konserwacji i Restauracji Malowideł na Podłożu Papierowym, obejmujące pełny zakres zabiegów związanych z konserwacją obiektów papierowych – w przypadku kartonu do witrażu, jak i wymagające podjęcia działań przy innych materiałach – co miało miejsce w ramach konserwacji i rekonstrukcji XVIII-wiecznego papierowego wachlarza na kościanej ręczce.

Wyjątkowo cennym obiektem dyplomowym była rzeźba drewniana polichromowana z początku XVI wieku, tzw. Złota Katarzyna z Katternecke, przypisywana wrocławskiemu warsztatowi Jacoba Beinharta. Pośród tematów warto odnotować również realizację, która dotyczy obiektów należących obecnie do unikatowych, tj. woskowo-tekstylnych figurek służących obrzędowi dewocyjnym w żeńskich klasztorach klauzurowych.

Wszystkie prace wyróżnia staranny dobór metod i materiałów, jak i poruszana w nich oryginalna problematyka.

Parapet chóru muzycznego z kościoła Nawiedzenia NMP na Nowsiu w Tłuczani. Numeracja desek wg ich ułożenia od południowej ściany nawy. *Fot. K. Hebda*

Choir loft parapet at the Church of the Visitation of the Blessed Virgin Mary in Tłuczani. Planks numbered according to their order from the southern wall of the aisle. *Photo K. Hebda*

KATARZYNA HEBDA

Próba rekonstrukcji warstwy malarskiej parapetu chóru muzycznego z kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny na Nowsiu w Tłuczani

Promotor: dr hab. Grażyna Schulze-Głazik, prof ASP

Przedmiotem pracy magisterskiej była problematyka konserwacji i restauracji dzieł polichromowanych desek parapetu chóru muzycznego z kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny na Nowsiu w Tłuczani.

Kościół został ufundowany w 1664 roku przez ks. Grzegorza Jana Zdziewojńskiego. Wystrój malarski świątyni jest niespójny i niekompletny – do jej budowy wykorzystano prawdopodobnie pozostałości nie jednego, ale dwóch lub kilku obiektów. Również polichromia chóru jest zdekompletowana – dziesięć zachowanych desek stanowi mniej niż połowę powierzchni parapetu.

Praca magisterska podejmuje kwestię identyfikacji ikonograficznej oraz rekonstrukcji bardzo fragmentarycznie zachowanej warstwy malarskiej tych elementów parapetu chóru, które przetrwały do naszych czasów. Celem podjętych działań było przywrócenie im wartości estetycznej, tak aby po konserwacji mogły być ponownie eksponowane we wnętrzu kościoła.

Polichromia parapetu chóru znajdowała się w bardzo złym stanie. Zachowały się natomiast archiwalne zdjęcia z lat 30. XX wieku, kiedy fragmenty malowidła były lepiej czytelne. Wraz z wynikami badań fizykochemicznych stały się one podstawą rekonstrukcji warstwy malarskiej.

Za główne źródło informacji o obiekcie posłużyły makroskany wykonane techniką fluorescencji rentgenowskiej (MA-XRF) oraz zdjęcia w luminescencji indukowanej ultrafioletem, które porównano z archiwalnymi fotografiami. W trakcie badań nad pozostałościami polichromii zidentyfikowano jedną ze scen w ramie kartusza jako motyw karmienia głodnych z cyklu ilustrującego uczynki miłosierdzia wobec ciała. Na tej podstawie można było wysnuć hipotezę o pochodzeniu desek z dekoracji stropowej. Pełna kompozycja mogła przedstawiać czternaście scen wspomnianego cyklu.

W ramach pracy podjęto także próbę odczytania polichromii pozostałych partii wystroju malarskiego kościoła. Ponadto za pomocą wizualizacji komputerowej zrekonstruowano dekorację malarską podbitki chóru z przedstawieniem wici roślinnej, również zachowanej fragmentarycznie.

KATARZYNA HEBDA

An attempt to reconstruct the painted layer of the choir loft parapet from the Church of the Visitation of the Blessed Virgin Mary in Tłuczań

Supervisor: Prof. Grażyna Schulze-Głazik

The dissertation discusses issues related to the conservation and restoration of ten polychrome planks from the choir loft parapet of the Church of the Visitation of the Blessed Virgin Mary in Tłuczań.

The church was founded in 1664 by Rev. Grzegorz Jan Zdziewowski. The painted ornamentation of the temple is inconsistent and incomplete – the church was likely erected using the remains of not just one, but two or more other buildings. The polychrome of the choir loft has also been preserved only partially – the ten surviving planks account for less than a half of the surface of the parapet.

In her dissertation, the author discusses the issues of iconographic identification and reconstruction of the few preserved fragments of the painted layer on the choir loft planks that have survived to this day. The procedures were aimed at restoring the work's aesthetic value so that – following the conservation treatment – it could be displayed inside the church again.

The condition of choir parapet polychrome was very poor. Nevertheless, some preserved archival photographs of the work, taken in the 1930s, present selected fragments of the painting with greater clarity. These documents, together with the results of physicochemical tests, served as the basis for the reconstruction of the painted layer.

However, the various imaging techniques – X-ray fluorescence microscopy (MA-XRF) and UV-induced luminescence – served as the key source of information about the work, and were compared with the archival photographs. During research on the remainders of the preserved polychrome, one of the scenes in the cartouche was identified as a motif of feeding the hungry from the cycle illustrating merciful deeds towards the body. Based on this discovery, a hypothesis was put forward regarding the origin of the planks – possibly a ceiling decoration. In such case, the full composition could have consisted of fourteen scenes illustrating the deeds of mercy.

What is more, the project also involved an attempt at reconstructing the polychrome of the remaining portions of the painted ornamentation of the church. Additionally, using computer rendering techniques, the author reconstructed the painted decoration representing interlacing foliage on the soffit of the choir loft, which had also been only fragmentally preserved.

Fotoplan północnej ściany prezbiterium kościoła Nawiedzenia NMP na Nowsiu w Tłuczani. Fot. P. Gqsior

Image plan of the northern wall of the chancel of the Church of the Visitation of the Blessed Virgin Mary in Tłuczani. Photo P. Gqsior

Dziesięć desek z parapetu chóru kościoła Nawiedzenia NMP na Nowsiu w Tłuczani w numeracji przyjętej wg kolejności, w jakiej występowały *in situ*, w kierunku od południowej do północnej ściany nawy. Stan w trakcie konserwacji. Fot. P. Gąsior

Ten planks from the choir loft parapet of the Church of the Visitation of the Blessed Virgin Mary in Tłucznię, numbered according to their *in situ* order from the southern to the northern wall of the aisle. Condition during conservation. Photo P. Gąsior

Wizualizacja zakresu fragmentów kompozycji na podstawie analizy makroskanów XRF i zdjęć w promieniach UV. Oprac. K. Hebda

Visualisation of the range of composition's fragments on the basis of the analysis of XRF macro scans and UV imaging. Prepared by: K. Hebda

Church of SS Simon and Jude Thaddaeus in Jaczów, Dolnośląskie Voivodeship. Choir. Fragment of the western wall – southern side. Condition prior to conservation. *Photo M. Skóra*

MAGDALENA SKÓRA

Opracowanie metody odsłaniania malowideł ściennych spod nieprzepuszczalnych powłok malarskich na podstawie gotyckiego malowidła w kościele pw. św. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Jaczowie, woj. dolnośląskie

Promotor: dr hab. Grażyna Schulze-Głazik, prof ASP

Problematyka pracy magisterskiej dotyczyła gotyckich malowideł w kościele pw. św. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Jaczowie. Zastosowane w obiekcie współczesne powłoki malarskie nie tylko utrudniły, lecz wręcz uniemożliwiły ścianom swobodne oddychanie. Nieświadome użycie nieprzepuszczalnych materiałów w zabytkowym wnętrzu spowodowało zły stan zachowania spodnich warstw malarskich, w tym gotyckiej polichromii. Odsłonięcie odsłoniętego pierwotnego malowidła wydawało się początkowo niemożliwe do zrealizowania.

Wykorzystanie tradycyjnych metod odsłaniania mechanicznego, wraz z użyciem środków chemicznych, przyniosło pozytywny rezultat tylko w przypadku zdejmowania nawarstwień emulsyjnych. Opracowana metoda była czasochłonna, ale pozwoliła na odsłonięcie i zachowanie dużego obszaru pierwotnej polichromii. Nie znalazła jednak zastosowania przy odsłanianiu przedstawienia w dolnej partii ścian, przykrytego olejną lamperią. Twarde powłoki malarskie, silnie związane ze spodnimi nawarstwieniami, wymagały innego działania. Zdecydowano o przeniesieniu malowideł metodą *strappo*, co pozwoliło oderwać wszystkie nawarstwienia, pozostawiając na ścianie większą część gotyckiej polichromii. Związane z wierzchnimi powłokami fragmenty pobiał wraz z pierwotną warstwą malarzką można było w późniejszym etapie rozwarstwić i wkleić w ich oryginalne miejsce, co dodatkowo zmniejszyło zakres strat cennego malowidła. Odbicie kompozycji malarskiej na odwrocie zdjętego płata pozwoliło na odtworzenie oryginalnej kolorystyki.

Udało się odsłonić pierwotną polichromię w bardzo dużej części oraz przywrócić walory estetyczne oraz artystyczne tego pięknego, interesującego ikonograficznie malowidła. Jest to przedstawienie św. Piotra z kluczem i bożka pogańskiego na cokole. Stylistyczne cechy dekoracji, jak i ukazany temat wskazują na jej przynależność do późnej fazy gotyku. Przybliżenie czasu powstania malowidła potwierdziło jego dużą wartość historyczną.

W ramach pracy podjęto także próbę rekonstrukcji komputerowej środkowej partii polichromii na podstawie przedstawień o podobnych motywach. Być może okaże się ona pomocna dla zespołu konserwatorskiego pracującego w przyszłości przy konserwacji-restauracji malowidła. Niemniej decyzja o wykorzystaniu komputerowego opracowania może zapaść tylko wtedy, gdy gotyckie warstwy malarskie zostaną odsłonięte w całym kościele w Jaczowie, nie tylko na zachodniej ścianie nawy.

MAGDALENA SKÓRA

The development of a method to uncover murals from under impermeable painting layers – a case study of a Gothic painting in the Church of SS Simon and Jude Thaddaeus the Apostles in Jaczów, Dolnośląskie Voivodeship

Supervisor: Prof. Grażyna Schulze-Głazik

The dissertation focuses on the Gothic paintings in the Church of SS Simon and Jude Thaddaeus the Apostles in Jaczów. Contemporary painted layers applied in the building's interiors heavily hindered or even completely inhibited the natural breathing process of the walls. The unintentional use of impermeable materials in this historic setting damaged the condition of underlying paintings, including the Gothic polychrome. Initially, it seemed virtually impossible to reveal the original painting separated from its support.

The use of traditional mechanical methods and chemical agents proved successful only in removing emulsified accretions. The developed method, although time-consuming, made it possible to reveal and preserve a large surface of the original polychrome. Nevertheless, it was useless when it came to uncovering the images on the lower section of the walls, which were painted over with oil dado. Hard painted surfaces, strongly bound with underlying layers, required a different approach. The decision was made to transfer the paintings using the *strappo* method, detaching all accrued layers and leaving a larger portion of the Gothic polychrome on the wall. Fragments of lime bound with the upper layers and the original painted layer could subsequently be detached and glued back into their original place, thus further decreasing the scope of damage to the precious painting. As the painted composition was imprinted on the verso of the removed sheet, the original colours could be reconstructed.

The procedure successfully revealed a large portion of the original polychrome, restoring the aesthetic and artistic values of this beautiful and iconographically interesting painting. The work represents the image of St Peter with the key and a pagan god on a pedestal. Both the stylistic features and the subject of the ornament suggest that it belongs with late Gothic artworks. The dating of the piece confirmed its high historic value.

Additionally, the project included an attempt at the computer-aided reconstruction of the central portion of the polychrome on the basis of images representing similar motifs. This may prove useful to the conservation team working on the conservation and restoration of the painting in the future. Nonetheless, in order to potentially rely on the results obtained with the use of the software, it is necessary to reveal all the Gothic painted layers at the church in Jaczów, rather than just those on the western wall of the aisle.

Stan w trakcie konserwacji, podczas odsłaniania gotyckiej polichromii spod wierzchnich warstw w partii lamperii olejnej z wykorzystaniem zabiegu przenoszenia malowideł ściennych metodą *strappo*. Fot. M. Skóra

Condition during conservation, at the stage of revealing the Gothic polychrome from under the surface layers of the oil dado using the *strappo* method of mural transfer. Photo M. Skóra

Stan w trakcie konserwacji, podczas odsłaniania gotyckiej polichromii. Fot. M. Skóra

Condition during conservation, at the stage of revealing the Gothic polychrome. Photo M. Skóra

Stan po konserwacji-restauracji. Widoczne przedstawienie św. Piotra i bóstka pogańskiego na cokole.
For. M. Skóra

Condition following conservation and restoration treatments. The image of St Peter and a pagan god on a pedestal. *Photo M. Skóra*

Stan po konserwacji-restauracji. Fragment. Widoczna twarz św. Piotra. Fot. M. Skóra

Condition following conservation and restoration treatments. Fragment. St Peter's face. Photo M. Skóra

Stan po konserwacji-restauracji. Fragment. Widoczna postać bożka pogańskiego na cokole. Fot. M. Skóra

Condition following conservation and restoration treatments. Fragment. The figure of a pagan god on a pedestal. Photo M. Skóra

Płat malowidła przed odsłanianiem oryginalnej warstwy malarskiej. *Fot. M. Kulaga*

The sheet of the painting prior to revealing the original painted layer. *Photo M. Kulaga*

MAGDALENA BRUD

Opracowanie metody przeniesienia fragmentu malowidła ze stropu pałacu w Łagowie ze skorygowaniem deformacji jego powierzchni

Promotor: prof. Edward Kosakowski

Malowidła na stropie jednego z pomieszczeń pałacu w Łagowie zostały odkryte w 2013 roku w trakcie prac remontowych. Ze względu na zły stan techniczny zachowano jedynie dwa fragmenty dekoracji datowanej na koniec XVI wieku. Elementy te wycięto wraz z nietypowym podłożem, wykonanym z drewna, gliny oraz zaprawy wapienno-piaskowej, i prowizorycznie zabezpieczono, układając je na usztywnionych płytach wyścielonych warstwą wełny mineralnej. W 2016 roku Monika Kaługa podjęła problematykę jednego z płatów w pracy magisterskiej pt. *Opracowanie metody przeniesienia malowidła ze stropu pałacu w Łagowie z zachowaniem fragmentu nietypowego oryginalnego podłoża*. Z kolei drugi płat stał się przedmiotem prezentowanej pracy dyplomowej – Magdaleny Brud.

Płat malowidła wraz z podłożem na skutek wycięcia ze stropu oraz licznych transportów został poważnie uszkodzony. Głównym celem konserwacji było zabezpieczenie obiektu przed całkowitym zniszczeniem, nadanie mu wartości ekspozycyjnych poprzez osadzenie go na nowym, lekkim podłożu, wykonanym ze współczesnych materiałów, oraz przywrócenie pierwotnej kolorystyki polichromii.

W pierwszej kolejności uporządkowano i skorygowano zniekształconą plastykę powierzchni malowidła. Zastosowanie łoża piaskowego pozwoliło na swobodną pracę nad rekonstrukcją kształtu powierzchni dekoracji malarskiej. Po usunięciu zniszczonych powłok konstrukcyjnych od strony odwrocia odkryto na powierzchni zaprawy wapienno-piaskowej bardzo dobrze widoczne odbicie negatywowe warstwy glinianej polepy, które postanowiono zachować jako materialny dokument historii technik malarstwa ściennego. W tym celu przeprowadzono liczne próby z użyciem różnych materiałów, by stworzyć powłokę ochronną, która pozwoliłaby na bezpieczne osadzenie malowidła na nowym podłożu bez potrzeby naruszania jego odwrocia. Zastosowany wypełniacz celulozowy spełnił te warunki, a w przyszłości pozwoli na ewentualne ponowne odsłonięcie odbicia.

Decydującym działaniem przywracającym transferowi walory artystyczne było usunięcie pociemniałych przemalowań z pierwotnej warstwy malarskiej. Do tego celu zastosowano szereg metod usuwających szpecące nawarstwienia, spośród których najbardziej zadowalające efekty przyniosły kompresy z żywicy jonowymiennej.

MAGDALENA BRUD

The development of a painting transfer method with adjustments to surface deformations to transfer a painting from the ceiling of a palace in Łagów

Supervisor: Prof. Edward Kosakowski

In 2013, during repair and refurbishment at the palace in Łagów, workers discovered paintings on the ceiling in one of the rooms. Given their poor technical condition, only two fragments of the decoration, dated towards the end of the 16th century, were eventually preserved. The elements were cut out together with their atypical support, made of wood, clay and a lime and sand primer, and then temporarily secured by being placed on reinforced slabs coated with a layer of mineral wool. In 2016, in her Master's dissertation entitled *The development of a painting transfer method to transfer the painting from the ceiling of the palace in Łagów preserving a fragment of the atypical original support*, Monika Kaługa discussed issues regarding one of the sheets of the work. The present dissertation discusses the second sheet.

As a result of being cut out from the ceiling and subsequently transported multiple times, the sheet of the painting together with its support have suffered severe damage. The key objective of the conservation treatment was to prevent the work from being completely destroyed and rendering it displayable by fixing it to a new, light support made of contemporary materials, while restoring the original colours of the polychrome.

First of all, the procedure involved the organisation and correction of the deformed shape of the painting's surface. The use of a sand bed significantly facilitated this portion of the work. Following the removal of damaged structural surfaces, a well-preserved negative imprint of the layer of clay pugging was discovered. The decision was made to preserve it as a material document showcasing the history of mural painting techniques. For this purpose, multiple attempts were made employing a variety of materials to create a protective layer that would allow for the safe fixing of the painting to a new support without damaging its verso. The applied cellulose filler met these criteria and will make it possible to potentially reveal the verso again in the future.

The key step toward restoring the artistic values of the transferred painting was the removal of the darkened repaintings from the original painted layer. In order to achieve this goal, a range of methods removing the unsightly accretions were used, with bile acid sequestrants being most successful.

Wykonywanie negatywu z pianki poliuretanowej. Fot. U. Hanusek

Taking a negative with the use of polyurethane foam. Photo U. Hanusek

Budowa nowego podłoża przekładkowego – mocowanie rdzenia bloku ulowego do aluminiowego stelaża.
Fot. A. Brud

The construction of the new cradle – fixing the core of the honeycomb structure to the aluminium frame.
Photo A. Brud

Osadzanie płata na nowe podłoże przekładkowe. *Fot. M. Brud*

Fixing the sheet to the new cradle. *Photo M. Brud*

Odwrocie płata po uzupełnieniu ubytków zaprawą wapienno-piaskową. *Fot. M. Brud*

The verso of the sheet, damage repaired with lime and sand primer. *Photo M. Brud*

Płat malowidła w trakcie odsłaniania oryginalnej warstwy malarskiej. Fot. M. Brud

The sheet of the painting pending the recovery of the original painted layer. Photo M. Brud

Kraków, Pałac Spiski, pomieszczenie 2.28, wschodnia ściana, fryz podstropowy z dwiema dekoracjami malarskimi. Fot. P. Gąsior

Kraków, Spiski Palace, room 2.28, eastern wall, sub-ceiling frieze with two painted ornaments.
Photo P. Gąsior

REGINA GŁÓWCZAK

Opracowanie metody przywrócenia pozytywowej postaci malowidła odbitego na odwrociu płatów na przykładzie malowideł z Pałacu Spiskiego przy Rynku Głównym 34 w Krakowie

Promotor: prof. Edward Kosakowski

Przedmiotem pracy magisterskiej była kwestia powstania odbicia warstwy malarskiej na odwrociu późniejszego, XVIII-wiecznego narzutu i próba opracowania metody, która pozwoli na przywrócenie jej pozytywowej postaci.

Malowidło pochodzi z pomieszczenia 2.28 na pierwszym piętrze traktu tylnego Pałacu Spiskiego przy Rynku Głównym w Krakowie. Podczas odślaniania malowideł w ramach prac konserwatorskich w 2016 roku z fryzu podstropowego pomieszczenia pozyskano osiem fragmentów narzutu wapienno-piaskowego, na którym nastąpiło rozwarstwienie polichromii. Są to dwie dekoracje leżące bezpośrednio na sobie, bez międzywarstwy. Wcześniejszą warstwę malarską określono jako renesansową (XVI w.?), późniejszą jako manierystyczną (XVII/XVIII w.?). Dekoracja renesansowa ma formę fryzu, który wypełnia ornament małżowinowo-chrząstkowy w kolorze ugrowym na jasnoniebieskim tle z wpisanymi w niego twarzami putt. Ornament umieszczono w płycinach oddzielonych powtarzającym się motywem konsoli w odcieniach szarości i brązu. Dekoracja manierystyczna to swobodnie malowana czerwona wstążka na ciemnoniebieskim tle.

Do odzyskania malowidła wykorzystano tzw. metodę suchą, w której oderwanie warstwy malarskiej nastąpiło w wyniku skurczu kleju. Spoiwem licowania była mieszanina polialkoholu winylu (Mowiol 4-88, 30%) i płynnego kleju rybiego (stężenie fabryczne, ok. 45%) w proporcji 1:3. Jako nośnik zastosowano dwie warstwy włókniny poliestrowej i jedną warstwę gazy bawełnianej. Malowidło udało się odzyskać w całości. Zostało osadzone na podłożu ruchowym typu *sandwich* i po zakończeniu prac powróci do Pałacu Spiskiego, gdzie stanie się elementem przestrzeni wystawienniczej.

Opracowana metoda stanowi eksperyment, który w swoich założeniach prezentuje przenikanie się rozwiązań wykorzystywanych w malowidłach sztalugowych i ściennych. Może tym samym okazać się istotna z punktu widzenia teorii i praktyki konserwatorskiej.

REGINA GŁÓWCZAK

The development of a method for restoring the positive image of the painting imprinted on the verso of sheets – the case of paintings from the Spiski Palace at Rynek Główny 34 in Kraków

Supervisor: Prof Edward Kosakowski

The topic of the dissertation is the development of an imprint of a painting on the verso of a later, 18th-century coating, and an attempt at elaborating a method that would restore its original form.

The painting comes from room 2.28 on the first floor of the back tract in the Spiski Palace at the Market Square in Kraków. During the conservation works of 2016, aimed at uncovering the paintings from the sub-ceiling frieze, researchers recovered eight fragments of a lime and sand coating in which polychrome delamination was carried out. These are the two ornaments layered directly on top of one another, without any interim layer. The earlier painted layer was described as Renaissance (16th century?), while the latter was classified as Mannerist (17th/18th century?). The Renaissance decoration has the form of a frieze that fills the auricular ochre ornament on a light blue background with inscribed putto faces. The ornament was placed in panels separated from one another by the recurring motif of a corbel in shades of grey and brown. The Mannerist decoration is a red ribbon painted freely against a dark blue background.

The painting was recovered using the so-called dry method, with the painted layer detached as a result of the contraction of the glue. The finishing binding agent was a mixture of polyvinyl alcohol (Mowiol 4-88, 40%) and liquid isinglass (manufacturer's concentration, approx. 45%) in the proportion of 1:3. Two layers of non-woven polyester fabric and one layer of cotton gauze were used as a carrier. The painting was successfully recovered in full. Subsequently, it was fixed to a sandwich support and, once the works are completed, it will return to the Spiski Palace as an element of the exhibition space.

The developed method is experimental in nature and draws on solutions applied to easel paintings and murals. It may prove to be quite consequential from the perspective of conservation theory and practice.

Płat nr I, odwrocie. Stan przed rozpoczęciem prac. Warstwa malarska w formie negatywowej.
Fot. R. Głowczak

Sheet no I, verso. Condition prior to the commencement of works, a negative of the painted layer.
Photo R. Głowczak

Płat nr I. Stan w trakcie prac. Założony nośnik ze spoiwem w celu odzyskania malowidła z odwrocia płata i przywrócenia jego pozytywowej postaci. *Fot. R. Główniczak*

Sheet no I. Condition during the treatments. Carrier with a binding agent installed to recover the painting from the verso of the sheet and restore its positive image. *Photo R. Główniczak*

Płat nr I. Stan po zakończeniu prac. Widoczne odzyskane malowidło w formie pozytywowej, osadzone na podłożu typu przekładowego (*sandwich*). Fot. R. Głowczak

Sheet no I. Condition following completion of the treatment procedure. The recovered positive image of the painting, fixed to a sandwich support. Photo R. Głowczak

Ukraina, Lwów, kościół pw. św. św. Piotra i Pawła, ul. Teatralna 11, nawa główna, sklepienie. Widok malowidła podczas wykonywania prób; preparaty nałożone wg kolejności: A. M. ECO, A. M. I, A. M. II, A. M. III, A. M. V, agar pH 6, agar pH 8,5. *Fot. E. Szarlata*

Ukraine, Lviv, Church of SS Peter and Paul, 11 Teatralna Street, central isle, ceiling. Painting at the stage of testing, with preparations applied in the following order: A. M. ECO, A. M. I, A. M. II, A. M. III, A. M. V, agar pH 6, agar pH 8.5. *Photo E. Szarlata*

EWA SZARŁATA

Oczyszczanie malowideł ściennych wykonanych w wybranych technikach historycznych metodami „peel-off” z wykorzystaniem preparatów na bazie lateksu oraz agaru

Promotor: dr Paweł Boliński

Tematem pracy magisterskiej była ocena i porównanie preparatów typu „peel-off” w dziedzinie oczyszczania malowideł ściennych. Przedmiot zainteresowania stanowiły środki bazujące na działaniu aktywnego składnika – chelatora EDTA (kwasu etylenodiaminotetraoctowego): pasty lateksowe Arte Mundit[®] firmy Remmers oraz żele na bazie agaru, aplikowane na ciepło. Aby określić zakres ich bezpiecznego stosowania oraz możliwości ich skutecznego działania, przeprowadzono dwa rodzaje badań: testy laboratoryjne na modelach oraz próby na obiektach zabytkowych *in situ*.

Modele wykonano w wybranych historycznych technikach malarstwa ściennego: fresku mokrego i suchego, kazeiny wapiennej, tempery jajowej, technice olejnej oraz klejowej, z użyciem pigmentów potencjalnie podatnych na działanie EDTA: żółcieni neapolitańskiej oraz ceruleum kobaltowego, a także – w mniejszym zakresie – czerni oraz czerwieni żelazowych. Badania zrealizowano na próbkach modelowych w trzech seriach: przed aplikacją preparatów, po niej oraz po dodatkowej procedurze przyspieszonego starzenia (poprzez ekspozycję na promieniowanie UV oraz warunki klimatyczne). Pozwoliło to na dokonanie oceny ewentualnego dalszego pogłębiania się lub stabilności zmian, które zaszły na niektórych próbkach bezpośrednio po zastosowaniu preparatu. Podczas prac wykorzystano takie metody badawcze, jak: fotografia w luminescencji indukowanej UV, spektroskopia w podczerwieni (FTIR), obrazowanie hiperspektralne (w zakresie VNIR), skaningowa mikroskopia elektronowa (SEM).

Aby uzupełnić wyniki testów laboratoryjnych, przeprowadzono próby na obiektach zabytkowych – w różnych technikach wykonania, w zróżnicowanym stanie zachowania, reprezentujące pewien zakres problemów konserwatorskich. Odbyły się one w kościele pw. św. św. Piotra i Pawła we Lwowie, w pustelni bł. Salomei w Grodzisku, w Sali z Girlandami w kamienicy przy Rynku 20–21 w Tarnowie oraz w Pałacu Spiskim w Krakowie. Praca przedstawia zebrane informacje dotyczące wybranych preparatów wraz z teoretycznym opracowaniem związanych z nimi zagadnień.

EWA SZARŁATA

The cleaning of murals in selected historic techniques using “peel-off” methods with latex- and agar-based preparations

Supervisor: Dr Paweł Boliński

The topic of the dissertation is the assessment and comparison of “peel-off” preparations used to remove dirt from murals. The study focused on mixtures based on one active agent – the EDTA chelator (ethylenediaminetetraacetic acid), namely Arte Mundit® latex pastes produced by Remmers and agar-based gels, applied while warm. In order to determine the extent of the safe application and effectiveness of these products, two types of tests were performed – first, the products were tested on models in laboratory conditions, followed by *in situ* testing on historic artefacts.

The models were executed in selected historic mural painting techniques: true and dry fresco, lime casein, egg tempera, oil and glue techniques, with the use of pigments potentially susceptible to EDTA: Naples yellow, cobalt cerulean blue and – to a lesser extent – red iron oxide and black iron oxide. The research was carried out on model samples in three series: prior to the application of the preparations, after application, and following an additional accelerated aging procedure (through exposure to UV radiation and specific environmental conditions). As a result, it was possible to assess the potential further progression or stability of changes that occurred on certain samples immediately following the application of the product. During the works a number of research methods were used, including UV-induced luminescence, infrared spectroscopy (FTIR), hyperspectral imaging (VNIR range), or scanning electron microscopy (SEM).

To supplement the lab test results, tests were performed on historic artefacts executed in various techniques, in different conditions of preservation, reflecting a range of conservation problems. The tests were carried out at the Church of SS Peter and Paul in L'viv, at the Blessed Salomea Hermitage in Grodzisko, in the Hall with Garlands of the palace located at 20–21 Market Square in Tarnów, and in the Spiski Palace in Kraków. The dissertation features a discussion concerning data on selected preparations and a theoretical study of related issues.

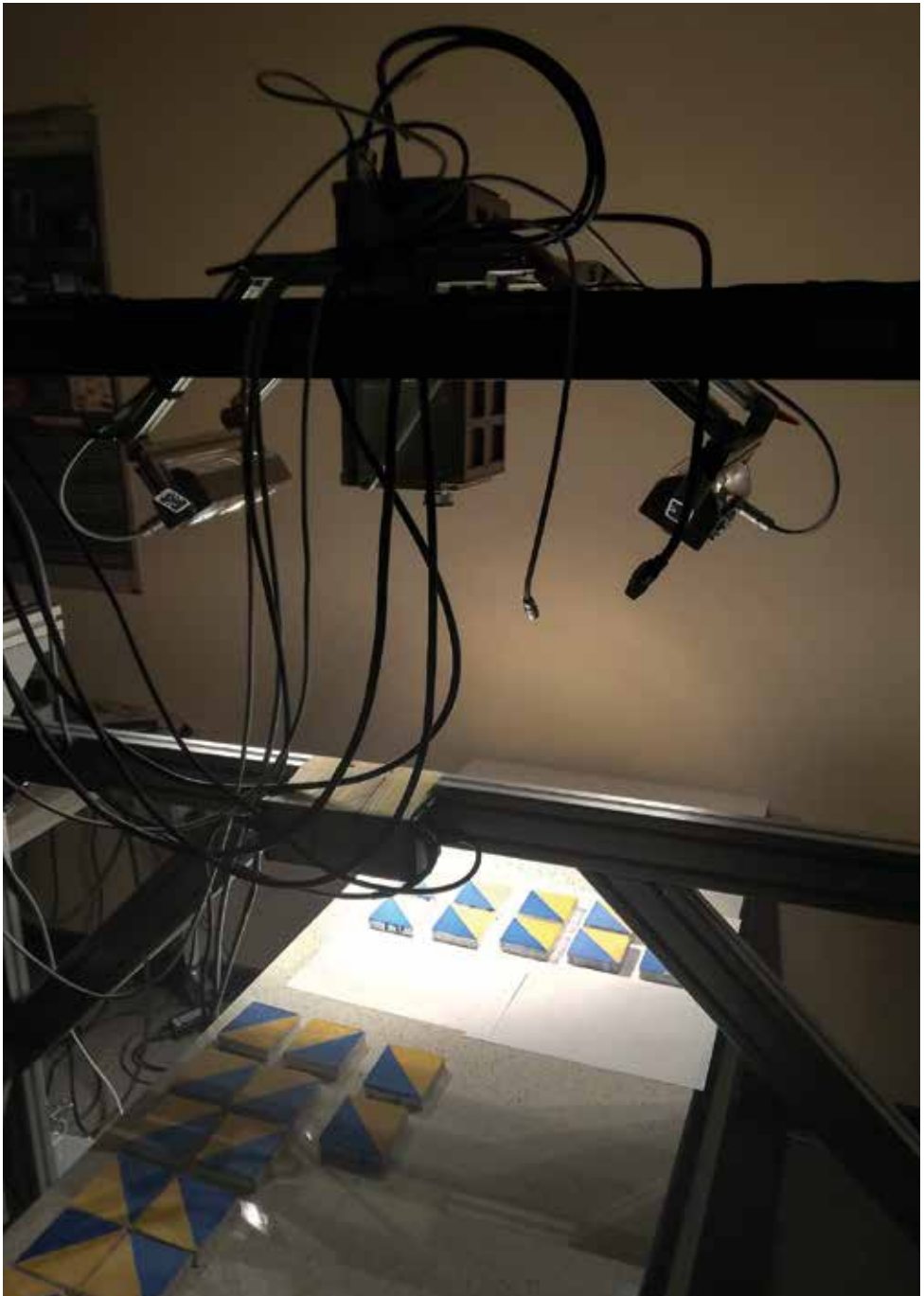
Grodzisko, woj. małopolskie, pustelnia bł. Salomei, drugie pomieszczenie od północy, południowo-zachodnia ściana. Widok malowidła podczas zdejmowania preparatu Arte Mundit® I. Fot. J. Kunert

Grodzisko, Małopolskie Voivodeship, the Blessed Salomea Hermitage, second unit from the north, south-western wall. Painting during the removal of the Arte Mundit® I preparation. *Photo J. Kunert*

Przygotowanie modeli – wykonywanie warstw malarskich w technikach organicznych. *Fot. K. Wójcicka*

Preparation of models – execution of painted layers using organic techniques. *Photo K. Wójcicka*

Obrazowanie hiperspektralne – przebieg badania w LANBOZ MNK. Fot. E. Szarlata

Hyperspectral imaging – study at LANBOZ MNK. Photo E. Szarlata

Adoracja Imienia Jezus, 2. poł. XVII w., awers obiektu dwustronnego. Stan przed konserwacją, po odsłonięciu spod obrazu *Święci dominikanie*. Drewniane podłoże, pierwotnie o prostokątnym kształcie, przycięto od góry owalnie. Fot. P. Gąsior

The Adoration of the Holy Name of Jesus, 2nd half of the 17th century, verso of a bilateral work. Condition prior to conservation, following its recovery from beneath the *Dominican Saints* painting. Wooden support, initially of rectangular shape, ovaly trimmed from the top. Photo P. Gąsior

DANIEL BEDNARCZYK

Zagadnienia konserwatorskie i restauratorskie zespołu malowideł: *Adoracja Imienia Jezus, Matka Boska z Dzieciątkiem* oraz *Święci dominikanie* z kościoła pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła w Jaworowie. Problematyka przekształceń drewnianego podobrazia

Promotor: dr Aleksandra Hola

Przedmiotem pracy magisterskiej był dwustronny obraz na podłożu drewnianym, o wymiarach 111,5 × 72 cm, z przedstawieniem *Adoracji Imienia Jezus*, pochodzący najprawdopodobniej z drugiej połowy XVII wieku. Na jego odwrociu zostało zamocowane wykonane na płótnie malowidło z wizerunkiem Matki Boskiej z Dzieciątkiem na złożonym tle z dekoracją roślinną. Ten obraz jest datowany mniej precyzyjnie – na XVII wiek. Autorzy obu dzieł pozostają nieznani. Grupa malowideł pochodzi z kościoła parafialnego pw. św. św. Piotra i Pawła w Jaworowie (Ukraina).

Problematyka dotycząca obiektu dyplomowego wiązała się głównie z jego złożoną, trudną do usystematyzowania budową technologiczną. Pierwotnie kompozycja była przeznaczona do ekspozycji jednostronnej, ale na skutek przekształceń przedstawienie *Adoracja Imienia Jezus* zostało zasłonięte obrazem na płótnie *Święci dominikanie*, a na jego odwrociu przymocowano wspomniany obraz *Matka Boska z Dzieciątkiem*. Z racji że drewniane podobrazie nie jest przystosowane do ekspozycji dwustronnej, podjęto decyzję o oddzieleniu od niego późniejszych przedstawień.

Zakres prac związanych z dyplomem objął konserwację techniczną i estetyczną drewnianego podłoża z pierwotnym malowidłem *Adoracja Imienia Jezus* wraz z zabezpieczeniem zachowanych fragmentów złożonego tła od strony rewersu, wypełnieniem gniazd po szponkach i wykonaniem systemu stabilizującego listwy. Przeprowadzono także częściową konserwację techniczną przedstawienia *Matka Boska z Dzieciątkiem*, które – po zakończeniu działań przewidzianych w ramach dyplomu – wraz z obrazem *Święci dominikanie* przekazano do Pracowni Konserwacji i Restauracji Malowideł na Płótnie WKiRDS ASP w Krakowie w celu kontynuacji prac.

DANIEL BEDNARCZYK

Conservation and restoration aspects of a set of paintings: *The Adoration of the Holy Name of Jesus, The Virgin and Child and Dominican Saints* from the Church of SS Peter and Paul in Jaworowo. The issue of wooden support transformations

Supervisor: Dr Aleksandra Hola

The dissertation focused on the double-sided painting on a wooden support of 111.5 × 72 cm representing *The Adoration of the Holy Name of Jesus*, likely created in the second half of the 17th century. A canvas painting of *The Virgin and Child* on a gilded background with a floral motif has been attached to the verso. The dating of this painting is less precise, placing the work in the 17th century. The authors of both works remain anonymous. The paintings originate from the Parish Church of SS Peter and Paul in Jaworowo (Ukraine).

The key challenge posed by the artefacts and discussed in the dissertation involved their complex technological structure and difficulties regarding its classification into existing categories. Initially only one side of the work was intended to be displayed, but – as the result of various transformations – *The Adoration of the Holy Name of Jesus* was obscured by a canvas painting of *Dominican Saints*, while *The Virgin and Child* was fixed to the verso. As the wooden support is not suited for bilateral display, the decision was made to detach the paintings that were later added.

The scope of diploma works involved technical and aesthetic conservation treatments of the wooden support with the original painting representing *The Adoration of the Holy Name of Jesus*. Procedures also included the preservation of fragments of gilded background on the verso, filling in holes left by cross-pieces and adding a system stabilising the bars. Additionally, the painting of *The Virgin and Child* underwent partial technical conservation treatment and, following the completion of diploma works, together with *Dominican Saints*, was transferred to Canvas Paintings' Conservation and Restoration Studio of the Faculty of Conservation and Restoration of Works of Art at the Academy of Fine Arts in Kraków, where conservation procedures will continue.

Matka Boska z Dzieciątkiem, XVII w., rewers obiektu dwustronnego. Stan przed konserwacją. Obraz wykonany na podłożu płóciennym, przymocowany do drewnianego podłoża z dodaną złożoną dekoracją ornamentalną. Fot. P. Gąsior

The Virgin and Child, 17th century, verso of a bilateral work. Condition prior to conservation. Painting on canvas, fixed to a wooden support with an added gilded ornamental decoration. Photo P. Gąsior

Święci dominikanie, obraz na płótnie, datowanie nieznane. Stan przed konserwacją. Obraz przymocowany do awersu obiektu dwustronnego pełniącego funkcję feretronu, przysłania przedstawienie *Adoracja Imienia Jezus*. Fot. D. Bednarczyk

Dominican Saints, painting on canvas, dating unknown. Condition prior to conservation. Painting fixed to the recto of a double-sided work performing the function of a feretory, obscures the image of *The Adoration of the Holy Name of Jesus*. Photo D. Bednarczyk

Adoracja Imienia Jezus, awers. Stan w trakcie konserwacji. Widoczny etap klejenia desek podobrazia drewnianego. Fot. G. Szalast-Dao Quy

The Adoration of the Holy Name of Jesus, recto. Condition during conservation. The process of gluing the planks of the wooden support. Photo G. Szalast-Dao Quy

Matka Boska z Dzieciątkiem, XVII w. Stan w trakcie konserwacji. Widoczny etap po impregnacji oraz prasowaniu obiektu na stole niskociśnieniowym. Fot. D. Bednarczyk

The Virgin and Child, 17th century. Condition during conservation. The stage after impregnation and ironing on a low-pressure table. Photo D. Bednarczyk

Adoracja Imienia Jezus, awers. Stan w trakcie konserwacji. Widoczny etap uzupełniania ubytków warstwy malarskiej. Fot. D. Bednarczyk

The Adoration of the Holy Name of Jesus, recto. Condition during conservation. The process of filling gaps in the painted layer. Photo D. Bednarczyk

Pożar miasta w nocy, obraz na podobrazii drewnianym, autor nieznany, poł. XVII w. Widok ogólny obrazu. Stan przed konserwacją. Fot. J. Kietliński

The City on Fire at Night, painting on wooden support, author unknown, mid-17th century. General view of the painting. Condition prior to conservation. Photo J. Kietliński

BARBARA GIŻYCKA

Konserwacja obrazu *Pożar miasta w nocy* ze zbiorów Zamku Królewskiego na Wawelu oraz uwarunkowania dotyczące jego oprawy

Promotor: prof. Grażyna Korpala

Flamandzki obraz *Pożar miasta w nocy* jest jednym z 350 dzieł z kolekcji Fundacji Wawelskiej im. Leona hr. Pinińskiego. Jest to obiekt złożony, noszący w sobie znamiona bogatej historii, czego przejawem jest choćby, najprawdopodobniej dodana później, nietypowa oprawa w formie drewnianego, politurowanego *passé-partout*. Niestabilność obu elementów oraz utrata walorów estetycznych malowidła pokrytego warstwami brudu i pożółkłego werniksu, zniekształconego pociemniałymi retuszami, uniemożliwiały dalszą jego ekspozycję i tym samym stały się powodem jego konserwacji.

Interesujący jest sam temat dzieła – pożar miasta. Analiza ikonograficzna pozwoliła na bliższe rozpoznanie wyobrażonych scen. Jest to przykład przedstawień malowanych w celu upamiętnienia strasznych zdarzeń przeszłości – tzw. hiszpańskiej furii w Niderlandach i wojny osiemdziesięcioletniej. O inspiracji epizodami zamierzchłymi, które miały miejsce kilkadziesiąt lat wcześniej, świadczy brak przedstawień okrucieństwa i ukazanie „napaści” Hiszpanów za pomocą metafory pożaru miasta. Dzieło powstało około 1650 roku. Potwierdziły to również badania przeprowadzone w trakcie konserwacji, określające skład pierwiastkowy użytych przez artystę pigmentów – wykryto pigmenty stosowane do połowy XVIII wieku.

Celem konserwacji było stworzenie właściwego sposobu oprawy dla tak złożonego obiektu, który będzie umożliwiać jego dalszą ekspozycję. Podczas prac należało uwzględnić przygotowanie obramowania dobrze przytrzymującego, a jednocześnie nie blokującego ruchów drewnianego materiału. Wykonano system mocowania obu części *passé-partout* z regulacją docisku oraz elastyczną konstrukcją utrzymującą obraz i *passé-partout* w ramie. Zaprojektowano i wykonano nową ramę. Projekt został oparty o istniejące w źródłach oryginalne profile ram holenderskich.

Niespotykana oprawa obrazu stała się pretekstem do poszukiwań analogii i opracowania rozdziału o technologii wykonania XVII-wiecznych obramowań niderlandzkich. Nakreślono linie rozwoju profili oraz funkcji, jakie pełniły ramy obrazów osadzone w konkretnym wnętrzu domu mieszczańskiego.

BARBARA GIŻYCKA

The conservation treatment of a painting entitled *The City on Fire at Night* from the collection of the Wawel Royal Castle and the specificity of its framing

Supervisor: Prof. Grażyna Korpala

The Flemish painting entitled *The City on Fire at Night* is one of 350 works belonging to the collection of the Count Leon Piniński Wawel Foundation. It is a complex work, which bears the marks of its rich history. One of them is its atypical frame in the form of a polished *passe-partout*, likely a later addition. The instability of both elements and the loss of aesthetic values of the painting obscured by layers of dirt and yellowed varnish, additionally deformed by darkened retouching, made it impossible for the work to be displayed and called for urgent conservation treatment.

The very topic of the work – a city on fire – is noteworthy. An in-depth study of the depicted scenes was conducted employing iconographic analysis. The work belongs to the group of paintings created to commemorate horrific events from the past – the so-called “Spanish Fury” in the Netherlands and the Eighty Years’ War. The fact that the work was inspired by events from the distant past that had taken place decades prior is evidenced by the lack of representations of cruelty and the metaphorical approach to the “attack” by the Spanish using the image of a city in flames. The painting is dated ca. 1650, as also confirmed by research carried out during conservation, which determined the composition of elements in the pigments used by the artist – the identified pigments were used only through to the mid-18th century.

The purpose of the conservation procedures was to develop the appropriate framing for such a complex item, in order to display it to the public. The frame needed to provide sufficient support, yet remain flexible enough to allow for the natural work of the wooden material. Both parts of the *passe-partout* were fixed using a special system with pressure regulation keeping the painting and *passe-partout* within the frame. A new frame was designed and constructed based on original Dutch frame sections found in available sources.

The unusual framing of the painting served as a starting point for the exploration of analogies and the elaboration of a chapter on the technology of the execution of 17th-century Dutch frames. The chapter contains a discussion on the development of various frame section types and the functions performed by frames in the specific interior of a bourgeois home.

Widok ogólny *passe-partout* obrazu. Stan przed konserwacją. Fot. J. Kietliński

General view of the *passe-partout* of the painting. Condition prior to conservation. Photo J. Kietliński

Widok ogólny odwrocia obrazu. Stan w trakcie konserwacji, po rozłączeniu desek. *Fot. J. Kietliński*

General view of the verso of the painting. Condition during conservation, following the detachment of planks. *Photo J. Kietliński*

Widok ogólny odwrocia. Stan w trakcie konserwacji, po zamontowaniu konstrukcji stabilizującej.
Fot. J. Kietliński

General view of the verso. Condition during conservation, following the detachment of planks.
Photo J. Kietliński

Archiwalne zdjęcie *Ścięcia Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej* z katalogu *Sichergestellte Kunstwerke im Generalgouvernement*

Archival photograph of *The Beheading of Saint Catherine* from the *Sichergestellte Kunstwerke im Generalgouvernement* catalogue

AGNIESZKA KORZENIOWSKA

Odtworzenie zaginionej kwatery *Ścięcie Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej* autorstwa Hansa Süssa z Kulmbachu w aspekcie dzieł sztuki zrabowanych podczas II wojny światowej

Promotor: prof. Grażyna Korpala

Główną problematyką pracy było odtworzenie zaginionego podczas II wojny światowej obrazu *Ścięcie Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej*, wchodzącego w skład krakowskiego cyklu poświęconego postaci św. Katarzyny, autorstwa Hansa Süssa z Kulmbachu. Podczas procesu rekonstrukcji pomocna okazała się możliwość skorzystania z informacji zawartych w dokumentacji konserwatorskiej zachowanych kwaterek oraz czynne uczestnictwo w wystawie *Mistrz i Katarzyna. Hans von Kulmbach i jego dzieła dla Krakowa*, która miała miejsce w krakowskim Muzeum Narodowym w dniach 27 września 2018–27 stycznia 2019. Czerpano również z literatury omawiającej działalność Süssa i współczesnych mu artystów oraz analizowano fotografie ich obrazów.

Kompozycję dzieła można było odczytać z dawnych czarno-białych zdjęć, natomiast kolorystykę odtworzono, korzystając z przedwojennych opisów ikonograficznych i szkiców akwarelowych Jana Matejki. Starano się zachować analogię do pozostałych przedstawień z cyklu.

Pomocne w procesie odtwarzania dzieła było także zapoznanie się z różnymi metodami badań z zakresu znawstwa, które stanowiły inspirację do analizy takich elementów jak detale anatomiczne czy pociągnięcia pędzla.

Za cenne należy uznać także doświadczenia Anny Smyk, która odtwarzała wcześniej drugą zaginioną kwaterę z cyklu. Prowadzono jednak własne badania i próby, a zakres materiałów źródłowych poszerzono.

Odtwarzanie obrazu stanowiło trudny i pouczający proces. Nawet najstaranniej wykonana kopia wykazuje cechy indywidualne jej twórcy, a tym bardziej problematyczne jest wykonanie rekonstrukcji dzieła zaginionego. Najważniejsze było jednak to, aby obraz jak najlepiej wpisywał się w charakter i kolorystykę oryginałów. W jakim stopniu się to udało, pozostaje do oceny widza.

W ramach części teoretycznej poruszono problematykę grabieży dzieł sztuki w czasie II wojny światowej, a także omówiono przebieg procesu restytucji. Istotne jest upowszechnianie tego tematu oraz wizerunków zaginionych dzieł. To właśnie przyjęto za nadrzędny cel pracy – odtworzenie obrazu pozwoli na jego szersze zaistnienie w świadomości odbiorców i być może bardziej uświadomi ogrom poniesionej przez Polskę straty.

AGNIESZKA KORZENIOWSKA

The reconstruction of *The Beheading of St Catherine*, a lost section of a cycle by Hans Süss of Kulmbach, in the context of works stolen during World War II

Supervisor: Prof. Grażyna Korpala

The key purpose of the dissertation was to reconstruct the painting entitled *The Beheading of Saint Catherine*, lost during World War II, which constitutes part of the Cracovian cycle by Hans Süss of Kulmbach dedicated to Saint Catherine of Alexandria. During the reconstruction process, the author relied on conservation documentation concerning the preserved sections of the work and actively participated in the exhibition entitled *The Master and Catherine. Hans von Kulmbach and His Works for Kraków*, open to the public at the National Museum in Kraków from 27 September 2018 to 27 January 2019. Additional sources included literature on Süss and his contemporaries, as well as an analysis of photographs of their paintings.

The composition of the work was preserved in the old, black-and-white photos, while the colour scheme was reconstructed using the pre-war iconographic descriptions and Jan Matejko's watercolour sketches. Applying the principle of analogy, the author attempted to maintain consistency with remaining images from the cycle.

Additionally, the study of a variety of expert research methods provided useful inspiration in the analysis of a range of elements, including anatomical details or brush strokes.

The experiences of Anna Smyk, who had previously reconstructed the other lost section of the cycle, provided yet another precious source of knowledge. Nevertheless, the author carried out her own research and independent trials, extending the range of sources.

The process of reconstruction of the painting was both difficult and instructive. Even the most meticulously executed copy is bound to be affected by the copyist's individuality, which becomes even more of an issue when the reconstruction of a lost work is at stake. Nevertheless, the key objective was to ensure that the painting matches the nature and the colour palette of the originals most faithfully. It is the viewer's role to judge to what extent this venture has been successful.

The theoretical part of the dissertation contains a discussion on the issue of the theft of artworks during the World War II and a description of the restitution process. Both the topic and images of the lost works should be brought to the attention of the public. This objective was the principal goal of the project – owing to its reconstruction, the painting will become known to a broader group of viewers, possibly making us more aware of the magnitude of loss suffered by Poland as a result of the war.

Podobrazie z naklejonymi trzema pasami pakul. *Fot. A. Korzeniowska*

Support with three strips of tows. *Photo A. Korzeniowska*

Rysunek wykonany na warstwie imprimatury. Fot. A. Korzeniowska

Drawing on imprimatura. Photo A. Korzeniowska

Fragment monochromatycznego podmalowania. Fot. A. Korzeniowska

Fragment of monochrome underpainting. Photo A. Korzeniowska

Zdjęcie podczas pracy nad rekonstrukcją. Fot. A. Korzeniowska

Photo of the reconstruction works. Photo A. Korzeniowska

Odtworzone przedstawienie *Ścięcie Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej*. Fot. A. Korzeniowska

The reconstructed representation of *The Beheading of Saint Catherine*. Photo A. Korzeniowska

Chorągiew nagrobna Katarzyny Żarczyńskiej, 1625 r., klasztor oo. Franciszkanów w Krakowie. Awers przed konserwacją. Widoczne mocne zabrudzenie powierzchni oraz liczne ubytki warstwy malarskiej.
Fot. P. Gąsior

Sepulchral banner of Katarzyna Żarczyńska, 1625, Franciscan Monastery in Kraków. Recto prior to conservation. Surface covered with dirt; extensive losses to the painted layer. *Photo P. Gąsior*

AGNIESZKA CZARNECKA

Problematyka konserwacji malowanych chorągwi jedwabnych na przykładzie chorągwi nagrobnej Katarzyny Żarczyńskiej z klasztoru oo. Franciszkanów w Krakowie

Promotor: dr hab. Marta Lempart-Geratowska, prof ASP

Przedmiotem pracy magisterskiej była XVII-wieczna, malowana, jedwabna chorągiew nagrobna Katarzyny Żarczyńskiej, pochodząca z klasztoru oo. Franciszkanów w Krakowie. Chorągwie nagrobne jako interesujące formy upamiętniania zmarłych, popularne na terenie Rzeczypospolitej w XV–XVII wieku, przetrwały do naszych czasów w znikomej liczbie.

Ze względu na złożoność i nietypowość zastosowanych materiałów konserwacja tego typu obiektów jest niezwykle trudna. Obejmuje aspekty z dziedziny zarówno restauracji tkanin, jak i malarstwa oraz wymaga przemyślanego stosowania metod konserwatorskich. Na podstawie rozwiązań opisanych w literaturze tematu zrealizowano pełną konserwację o charakterze zachowawczym.

W trakcie prac oczyszczono z brudu powierzchnię, zarówno warstwy malarskiej, jak i tkaniny po obu stronach chorągwi. Usunięte zostały ponadto wcześniejsze wadliwe naprawy. Jednym z ważniejszych etapów było zabezpieczenie pęknięć i uszkodzeń podłoża, tak aby nie zasłonić żadnej ze stron chorągwi. W tym celu zastosowano farbowaną krepelinę jedwabną, którą miejscowo klejono mieszaniną klejów Plextol D 360 i Plextol D 498. Osłabione miejsca dodatkowo wzmocniono za pomocą organzy, stosując ściąg konserwatorski.

Działania restauratorskie podjęto z myślą o zachowaniu śladów „dawności” obiektu. Uszkodzoną warstwę malarską uzupełniono farbami akwarelowymi, ograniczając się do dwóch niewielkich fragmentów, które zakłócały odbiór estetyczny dzieła. Przeprowadzone zabiegi sprawiły, że można obecnie podziwiać chorągiew – świadectwo dawnych obyczajów i kultury na ziemiach Polski.

Prace przy obiekcie nie sprowadziły się wyłącznie do działań naprawczych, wymagały także opracowania sposobów jego bezpiecznej ekspozycji. Dlatego dopełnieniem konserwacji było wykonanie dwóch projektów gablot wystawienniczych pozwalających na eksponowanie obu stron chorągwi jednocześnie.

AGNIESZKA CZARNECKA

The conservation of painted silk banners – the case of the sepulchral banner of Katarzyna Żarczyńska from the Franciscan Monastery in Kraków

Supervisor: Prof. Marta Lempart-Geratowska

The topic of the dissertation is the 17th-century painted silk sepulchral banner of Katarzyna Żarczyńska from the Franciscan Monastery in Kraków. Very few sepulchral banners – an interesting form of commemorating the deceased popular in Poland from the 15th to the 17th century – have survived to this day.

The complexity and atypical materials used to produce these works render their conservation very challenging. The procedure spans textile restoration and painting, and requires the thoughtful use of conservation methods. Based on the analysis of solutions discussed in literature, a comprehensive conservation treatment was carried out for preservation purposes.

The procedure involved the removal of dirt from the surface of the painting as well as from both sides of the fabric. Additionally, earlier defective repairs were removed. One of the most important stages consisted in securing cracks and damage to the support in a manner that would not obscure any side of the banner. For this purpose, dyed silk *crêpe de Chine* was used, topically glued with a mixture of Plextol D 360 and Plextol D 498. Weakened spots were additionally reinforced with organza, using the conservation seam.

The assumption behind the restoration was to preserve traces of the work's "anti-quity". The damaged painted layer was filled with watercolours in two small fragments which – if left unfilled – would distort the aesthetic reception of the work. Owing to these procedures, the banner – a material testimony to the ancient customs and culture of the Polish territory – may be admired by the public.

Work on the item was not limited to repairs, as it was also necessary to design methods for its safe display. This is why the conservation project additionally included the design of two exhibition cases that would enable the simultaneous display of both sides of the banner.

Stan w trakcie konserwacji. Rewers chorągwi w połowie oczyszczony. Widoczna znaczna różnica w kolorystyce pomiędzy brytami. Fot. P. Gąsior

Condition during conservation. Verso of the banner, half-cleaned. Major difference in colour between the gores. Photo P. Gąsior

Etap oczyszczania warstwy malarskiej z brudu. Fot. P. Gąsior

The stage of dirt removal from the painted layer. Photo P. Gąsior

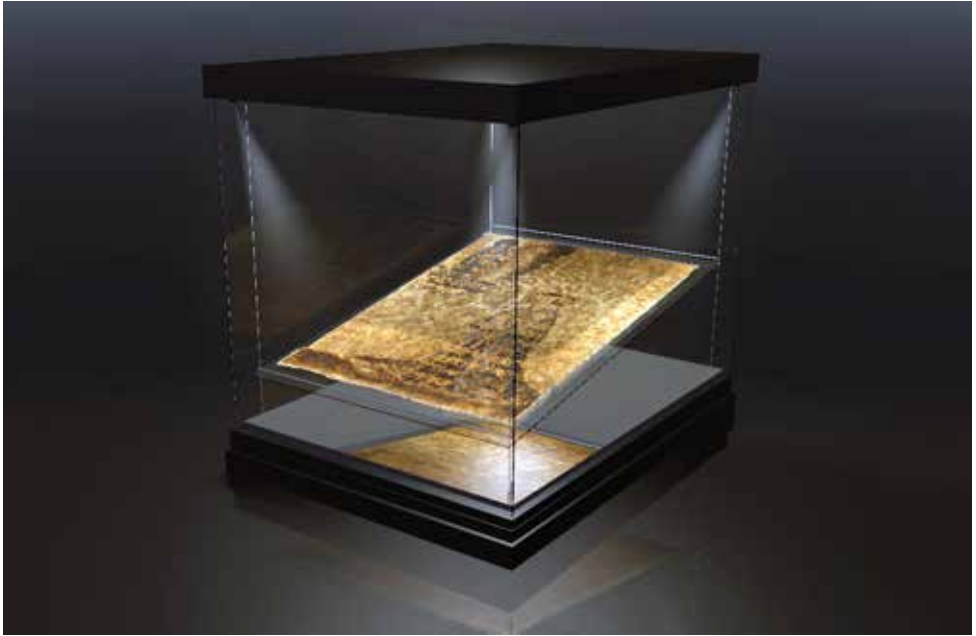
Rewers chorągwi. Stan w trakcie konserwacji. Rozdarcia tkaniny jedwabnej, zabezpieczone miejscowo krepeliną. Fot. A. Czarnecka

Verso of the banner. Condition during conservation. Tears in the silk fabric, topically secured with *crêpe de Chine*. Photo A. Czarnecka

Chorągiew nagrobna Katarzyny Żarczyńskiej. Stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Sepulchral banner of Katarzyna Żarczyńska. Condition after conservation. Photo P. Gąsior

Projekt gabloty wystawienniczej wg koncepcji dr. *Macieja Syrzistie* z Wydziału Form Przemysłowych ASP w Krakowie. *Wyk. A. Czarnecka*

The design of the exhibition case according to the concept by Dr *Maciej Syrzistie* from the Faculty of Industrial Forms of the Academy of Fine Arts in Kraków. *Author: A. Czarnecka*

Matka Boska Częstochowska, 1. ćw. XVII w., obraz z kaplicy cmentarnej pw. św. Marii Magdaleny w Rudach Wielkich. Stan przed konserwacją, lico, całość. Fot. P. Gąsior

Our Lady of Częstochowa, 1st quarter of the 17th century, painting at the cemetery chapel dedicated to the Holy Mary Magdalene in Rudy Wielkie. Condition prior to conservation, recto, full view. Photo P. Gąsior

MAGDALENA WSÓŁ

Zagadnienia badawczo-konserwatorskie obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej z Rud Wielkich. Próba rozpoznania warsztatu Franciszka Śmiadeckiego – domniemanego twórcy XVII-wiecznego przedstawienia

Promotor: prof. Jadwiga Wyszyńska

Obraz Matki Boskiej Częstochowskiej z Rud Wielkich został przekazany do Pracowni Konserwacji i Restauracji Malowideł na Płótnie ASP w Krakowie we wrześniu 2017 roku. Jego stan zachowania był dobry, jednak na podstawie nieregularnych krawędzi stwierdzono, że został obcięty. Przedstawienie w literaturze było datowane na XVIII wiek, a jego historia oraz autorstwo pozostawały nieznane.

Pierwszym krokiem było wykonanie badań archiwalnych oraz fizykochemicznych. Kluczowe okazało się już zdjęcie w promieniach RTG, na którym pod przemalowaniem uwidoczniła się pierwotna warstwa malarska. Podczas kwerendy odnaleziono malowidło niezwykle podobnej kompozycji – obraz Matki Boskiej Częstochowskiej ze Starej Wsi, datowany na 1613 rok oraz sygnowany przez malarza Franciszka Śmiadeckiego. Obiekt sprowadzono do badań w celu porównania go z konserwowanym dziełem z Rud Wielkich. Wykonano liczne analizy, pobrano próbki z tych samych miejsc z obydwu przedstawień oraz zestawiono ich poszczególne warstwy.

Celem pracy było rozpoznanie oraz konserwacja malowidła z Rud Wielkich, porównanie jego technologii i kompozycji do obiektów przypisywanych Śmiadeckiemu. Pomimo niewielu informacji na temat kopii Matki Boskiej Częstochowskiej udało się ustalić, iż pierwsza faza chronologiczna warstwy malarskiej najprawdopodobniej jest autorstwa Franciszka Śmiadeckiego. Podczas badań archiwalnych odszukano także inne obrazy posiadające cechy charakterystyczne dla krakowskiego malarza. Przedstawienie Matki Boskiej Częstochowskiej zostało poddane konserwacji oraz rekonstrukcji formatu i kompozycji, dzięki czemu może powrócić do ołtarza bocznego kaplicy cmentarnej pw. św. Marii Magdaleny w Rudach Wielkich. Podjęte działania pozwoliły na opisanie warsztatu Śmiadeckiego oraz stworzyły podstawy do przyszłych badań.

MAGDALENA WSÓŁ

Research and conservation issues concerning the *Our Lady of Częstochowa* painting from Rudy Wielkie. Attempt at identifying the technique of Franciszek Śmiadecki – the alleged artist of the 17th-century work

Supervisor: Prof. Jadwiga Wyszynska

The painting of *Our Lady of Częstochowa* from Rudy Wielkie was handed over to the Studio of Conservation and Restoration of Canvas Paintings at the Academy of Fine Arts in Kraków in September 2017. It was in good condition, however, owing to its irregular edges, it was determined that it had been trimmed. In literature the painting was dated from the 18th century, and its history and authorship remained unknown.

The first step was to conduct archival and physicochemical studies. The X-ray image taken proved to be key, which revealed the original painting layer under the repainted one. During the enquiry an uncannily similar painting was discovered – that of *Our Lady of Częstochowa* from Stara Wieś, dated 1613 and signed by the painter Franciszek Śmiadecki. This piece was brought in for analysis with the aim of comparing it to the artwork from Rudy Wielkie under conservation. Numerous analyses were carried out, samples were taken from the same places in both representations, and their individual layers were compared.

The aim of the study was to identify the painting from Rudy Wielkie, perform the necessary conservation treatments, and compare its technology and composition to the works attributed to Śmiadecki. Despite only slight information available on the topic of the copy of *Our Lady of Częstochowa*, it was possible to determine that the first painted layer is most likely the work of Franciszek Śmiadecki. During archival research, several other paintings were also discovered containing features specific to this Kraków artist. The representation of *Our Lady of Częstochowa* was subjected to conservation and reconstruction works as regards its format and composition, owing to which it may return to the side altar of the cemetery chapel dedicated to the Holy Mary Magdalene in Rudy Wielkie. The works undertaken enabled creating a description of Śmiadecki's technique and formed the foundation for future studies.

Lico obrazu, fragment. Stan podczas konserwacji. W trakcie wykonywania odkrywki do I fazy chronologicznej. *Fot. M. Wsół*

Recto of painting, fragment. Condition during conservation. During the exposure to chronological stage I.
Photo M. Wsół

Lico obrazu, całość. Stan podczas konserwacji, po oczyszczeniu lica z pociemniałego werniksu i zabrudzeń.
Fot. M. Wsół

Recto of painting, full view. Condition during conservation, after removing the darkened varnish and pollution from the face. *Photo M. Wsół*

Lico obrazu, fragment. Stan podczas konserwacji. Nimb oraz korona Marii podczas uzupełniania ubytków złocenia. Widoczna różnica pomiędzy pociemniałym złotem a jaśniejszym uzupełnieniem. Fot. M. Wsół

Recto of painting, fragment. Condition during conservation. Mary's halo and crown during the filling of missing gilding. Visible difference between the darkened gold and the lighter coloured filler. Photo M. Wsół

Zwierciadło thanki z przedstawieniem Awalokiteśwary. Stan przed konserwacją, lico. Fot. P. Gąsior

The mirror of the Thangka with the representation of Avalokitesvara. Condition prior to conservation, recto. Photo P. Gąsior

KATARZYNA WÓJCICKA

Konserwacja zwierciadła thanki z przedstawieniem Awalokiteśwary ze zbiorów Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie. Rozważania na temat kolekcji azjatyckich w Europie Zachodniej

Promotor: dr hab. Marta Lempart-Geratowska, prof ASP

Thanki to złożone obiekty z regionów himalajskich, historycznie wywodzące się z Indii, służące w świątyniach buddyjskich do celów liturgicznych. Ich podstawę stanowi tzw. zwierciadło, czyli malowidło wykonane według ścisłej ikonografii, oraz jedwabne obszycie.

W ramach pracy magisterskiej wykonano konserwację i restaurację zwierciadła thanki malowanego na jedwabiu, z przedstawieniem Awalokiteśwary, pochodzącego z XVIII wieku z Tybetu, pozyskanego z kolekcji Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie. Ze względu na niespotykany i wrażliwy materiał podobrazia zdecydowano się na użycie metod typowych dla konserwacji obiektów na podłożu papierowym, a także na minimalną ingerencję w strukturę malowidła. Konserwacja objęła oczyszczenie obiektu metodami na sucho i mokro, wyprasowanie na stole niskociśnieniowym oraz wykonanie dublażu na masę dublażową z Acrylkleberu 303 HV i 498 HV. Ponadto zrekonstruowano zaginione obszycie zgodnie z tradycyjną techniką.

Prace przy eksponacie pochodzącym z dalekiej Azji stanowiły pole do rozważań na temat kolekcji wschodnich na terenie Europy. W pracy pisemnej podjęto próbę przedstawienia historii powstawania kolekcji europejskich od XIX wieku, bazujących na obiektach z obcego kręgu kulturowego. Przeanalizowano ich możliwy ideologiczny rodowód, którego kolonialny rys jest dzisiaj przedmiotem krytyki wymierzonej w instytucje muzealne. Obiekty pozaeuropejskie, wyjęte z kontekstu, stanowią także dylemat dla konserwatorów i skłaniają do stawiania pytań o to, jakie podejście w konserwacji sztuki obcej jest uzasadnione i etyczne i jak pogodzić dwie odrębne definicje autentyczności – wschodnią i zachodnią.

KATARZYNA WÓJCICKA

Conservation of the mirror of the Thangka featuring the representation of Avalokitesvara from the collection of The Asia and Pacific Museum in Warsaw. Deliberations on the topic of Asian collections in Western Europe

Supervisor: Prof. Marta Lempart-Geratowska

Thangkas are complex pieces from the Himalayan region, with their historical roots in India, serving in Buddhist temples for liturgical purposes. Their key element is what is referred to as a “mirror” – i.e. a painting created following strict iconography with silk hemming.

The Master's project involved the conservation and restoration of the mirror of the Thangka, painted on silk and featuring the representation of Avalokitesvara, originating from 18th-century Tibet, acquired from the collection of The Asia and Pacific Museum in Warsaw. Due to the rare and fragile support fabric it was decided to apply methods typical of the conservation of works on paper supports, as well as interfering minimally in the structure of the work. Conservation included cleaning the piece with the use of the dry and wet methods, ironing on a low-pressure table, as well as lining it using the Acrykleber 303 HV and 498 HV. Furthermore, the missing hemming was reconstructed in accordance with the traditional technique.

Practical work on the exhibit originating from far-off Asia served as a starting point for deliberations on the topic of collections of oriental art on European territory. Meanwhile, in her dissertation, the author attempted an outline of the development of European collections of objects from foreign cultures starting from the 19th century. Their possible ideological lineage was analysed, the colonial origin of which is today the subject of criticism aimed at museal institutions. Non-European pieces, taken out of context, also constitute a dilemma for conservators, and induce questions regarding the justified and ethical approach to the conservation of foreign art, as well as the reconciliation of two separate definitions of authenticity: the Eastern and the Western.

Stan podczas prac. W trakcie oczyszczania i prasowania obiektu na stole niskociśnieniowym. Fot. K. Wójcicka

Condition during works. Cleaning and ironing of the work on a low-pressure table. Photo K. Wójcicka

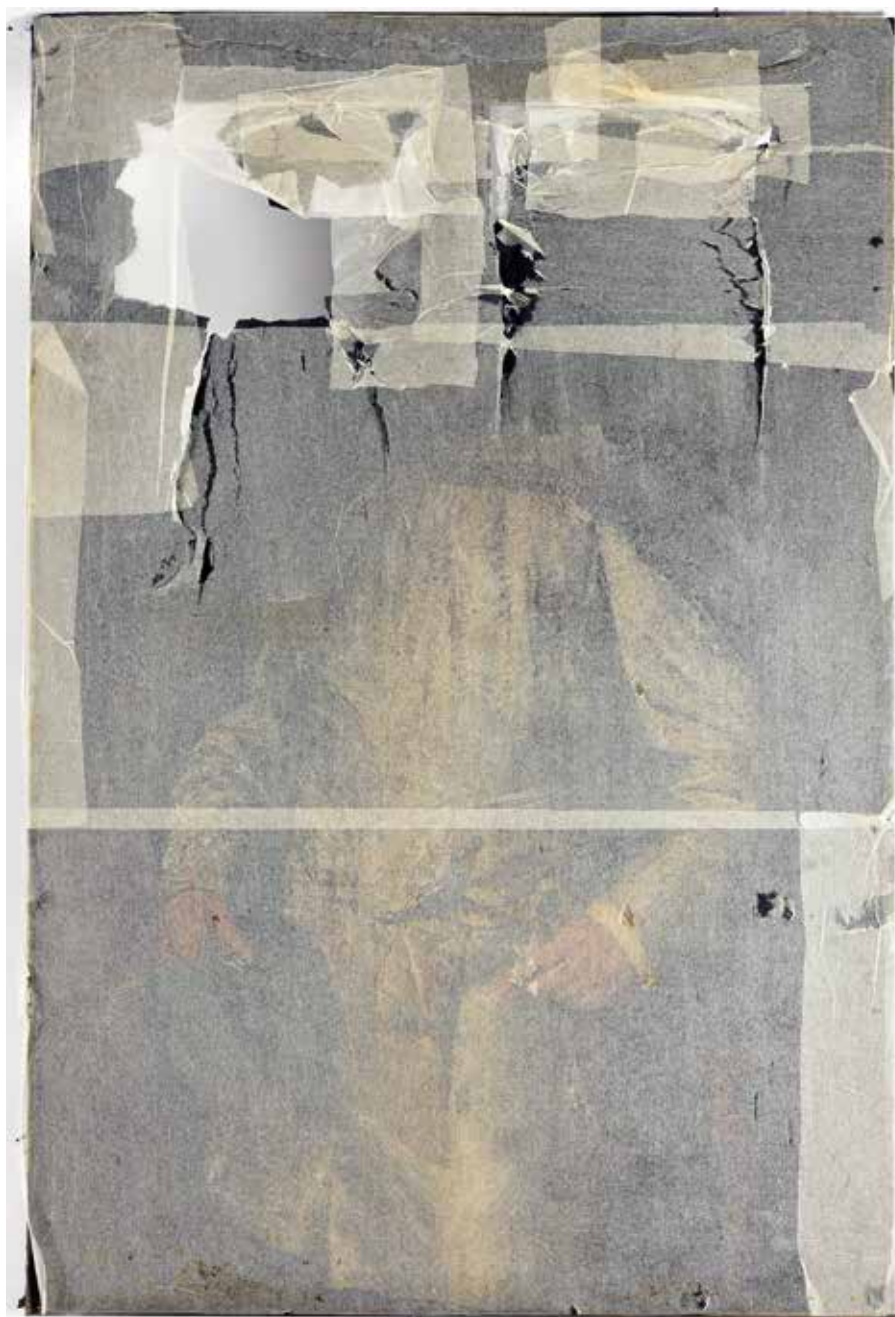
Stan podczas prac. Po oczyszczeniu i wyprasowaniu obiektu na stole niskociśnieniowym. Zdjęcie wykonane w świetle przechodzącym. Widoczna struktura i stan zachowania podobrazia. Fot. P. Gąsior

Condition during works. After cleaning and ironing of the work on a low-pressure table. Photograph taken in transmitted light. Visible structure and condition of preservation of the painting support. Photo P. Gąsior

Stan po zakończeniu wszystkich etapów konserwacji i rekonstrukcji obszycia. Fot. P. Gąsior

Condition after completion of all stages of conservation treatments and reconstruction of the hemming.
Photo P. Gąsior

Lico obrazu przed konserwacją. Górna część kompozycji znacznie uszkodzona pod wpływem ognia, warstwa malarska zabezpieczona na całej powierzchni bibułką japońską. Fot. P. Gąsior

Recto of painting prior to conservation. Upper part of composition significantly damaged by fire, entire surface of the painting layer protected with Japanese tissue paper. Photo P. Gąsior

KATARZYNA WYSZKOWSKA

Problematyka konserwacji obrazów olejnych uszkodzonych pod wpływem ognia na przykładzie konserwacji i restauracji portretu Adama Skrzyńskiego autorstwa Kazimierza Pochwalskiego

Promotor: prof. Jadwiga Wyszynska

Praca magisterska dotyczyła problematyki konserwacji obrazów olejnych uszkodzonych pod wpływem ognia na przykładzie konserwacji i restauracji portretu Adama Skrzyńskiego autorstwa Kazimierza Pochwalskiego. Obraz ten doznał poważnego uszczerbku na skutek pożaru w 2016 roku, a jego stan zachowania przed rozpoczęciem prac konserwatorskich uznano za bardzo zły. W górnej części kompozycji znajdował się duży, nieregularny ubytek płótna, którego krawędzie były zwęglone, kruche i odkształcone od płaszczyzny podobrazia.

Po usunięciu zabezpieczającej bibułki okazało się, że jeden z istotniejszych fragmentów przedstawienia – twarz osoby portretowanej – jest całkowicie poczerniały. Przeprowadzone badania (decydujące znaczenie miały przede wszystkim fotografie szlifów poprzecznych z różnych fragmentów obrazu) dostarczyły dowodów na nieodwracalny charakter zniszczenia warstwy malarskiej, co wiązało się z komisyjnym podjęciem decyzji o rekonstrukcji tej części kompozycji.

Dostępne początkowo dane historyczne dotyczące obiektu ograniczały się do tożsamości osoby portretowanej – jest to Adam Skrzyński, hrabia i wpływowy polityk żyjący na przełomie XIX i XX wieku, będący przodkiem właścicielki portretu. Podczas prac konserwatorskich zakres tych informacji poszerzył się o wiedzę na temat twórcy obrazu. Dzięki odnalezieniu autorskiej sygnatury okazało się, że portret został namalowany przez Kazimierza Pochwalskiego, polskiego artystę działającego wówczas w Wiedniu.

Decyzja o wykonaniu rekonstrukcji twarzy osoby portretowanej wiązała się również z dostępem do nowych materiałów, umożliwiających wierne odtworzenie pierwotnego wyglądu Skrzyńskiego. Udało się bowiem odnaleźć autorski szkic malarski, który artysta sporządził z modelu i na podstawie którego wykonał właściwy portret reprezentacyjny.

KATARZYNA WYSZKOWSKA

Selected issues in the conservation of oil paintings damaged by fire on the example of the conservation and restoration of the portrait of Adam Skrzyński by Kazimierz Pochwalski

Supervisor: Prof. Jadwiga Wyszynska

The dissertation focused on issues of conserving oil paintings damaged by fire on the example of the conservation and restoration of the portrait of Adam Skrzyński by Kazimierz Pochwalski. This painting was severely damaged as the result of a fire in 2016, and its condition prior to the commencement of conservation work was considered very poor. There was a large, irregular piece of missing canvas in the upper part of the composition, the edges of which were charred, brittle and detached from the surface of the painting support.

After removing the protective tissue paper, it was revealed that one of the most important fragments of the representation – the face of the subject of the portrait – was completely blackened. The analyses carried out (photographs of cross-sections of different parts of the painting in particular were of decisive significance) provided evidence as to the irreversible character of the damage made to the painting layer, which motivated the decision to reconstruct this part of the composition.

Historical data initially available on the object were limited to the identity of the subject of the portrait – i.e. Adam Skrzyński, a count and influential politician from the turn of the 19th and 20th centuries, who was the ancestor of the portrait's owner. During conservation works, an important piece of information about the work was discovered – the researchers identified the author of the piece. Owing to the discovery of the author's signature it transpired that the portrait had been painted by Kazimierz Pochwalski, a Polish artist working at the time in Vienna.

The decision regarding reconstruction work on the face of the portrait's subject required the unveiling of new materials in order to faithfully recreate Skrzyński's original appearance. The original sketch of the painting – that the artist had made of the model and on the basis of which he'd created the portrait – was thus successfully located.

Odwrocie obrazu przed konserwacją. W górnej części rozległe ubytki płótna podobrazia.
Fot. P. Gąsior

Verso of painting prior to conservation. Extensive losses in the canvas support visible in the upper part.
Photo P. Gąsior

Lico obrazu po usunięciu zabezpieczenia w postaci bibułki japońskiej, przed rozpoczęciem zabiegu oczyszczania warstwy malarskiej. Fot. K. Wyszowska

Recto of painting following the removal of protective covering in the form of Japanese tissue paper, prior to commencing the operation of cleaning the painting layer. Photo K. Wyszowska

Fragment odwrocia po uzupełnieniu ubytków płótna. Widoczne wzmocnienia w postaci bibułki japońskiej z zastosowaniem emulsji Beva 371. Fot. K. Wyszowska

Fragment of verso after filling in missing canvas fragments. Visible reinforcements in the form of Japanese tissue paper with the application of the Beva 371 emulsion. Photo K. Wyszowska

Lico obrazu po uzupełnieniu ubytków zaprawy i oczyszczeniu warstwy malarskiej. Fot. K. Wyszkowska

Recto of painting after filling in missing ground and cleaning the painting layer. Photo K. Wyszkowska

Lico obrazu. Stan po konserwacji i wykonaniu rekonstrukcji twarzy osoby portretowanej. Fot. P. Gąsior

Recto of painting. Condition following the conservation and reconstruction of the portrait subject.
Photo P. Gąsior

Ostatnia Wieczerza, 1. poł. XIX w. i *Chrystus Pantokrator*, XVI/XVII w. z dawnej cerkwi pw. św. Dymitra w Czarnej. Stan przed konserwacją, lico, całość. Fot. P. Gąsior

The Last Supper, 1st half of the 19th century and *Christ Pantokrator*, 16th/17th century from the former Orthodox Church of St Dimitri in Czarna. Condition prior to conservation, recto, full view. Photo P. Gąsior

NADIA WYWIÓRSKA

Rozwarstwianie dwóch ikon malowanych na jednym podobrazie drewnianym: *Chrystus Pantokrator* (XVI/XVII w.) i *Ostatnia Wieczerza* (1. poł. XIX w.), pochodzących z dawnej cerkwi pw. św. Dymitra Męczennika w Czarnej. Próba charakterystyki warsztatu artystycznego

Promotor: dr Małgorzata Nowalińska

Prezentowana realizacja dotyczyła problematyki rozwarstwiania malowideł na podłożu drewnianym. Wykonane w technice temperowej przedstawienie Chrystusa Pantokratora oraz zakrywające je olejne przemalowanie ukazujące scenę Ostatniej Wieczerzy to kompozycje odległe od siebie pod względem czasu i techniki wykonania, a także ikonografii i poziomu artystycznego. Niewątpliwie jednak warte zachowania były oba malowidła, które stanowią ważny dokument o wartości upamiętniającej dzieje świątyni, do której zostały wykonane.

Celem konserwacji było odsłonięcie pierwotnej kompozycji z równoczesnym zachowaniem późniejszej warstwy malarskiej, na co szansę dawał jedynie zabieg rozwarstwiania. Do jego przeprowadzenia została wybrana metoda chemiczna z wykorzystaniem par dwumetyloformamidu. Istotnym założeniem było oddzielenie wierzchniego malowidła w jednym płacie i osadzenie go na nowym podłożu drewnianym. Po rozdzieleniu warstw malarskich została wykonana pełna konserwacja obydwu obiektów, by każdy z nich mógł powrócić do wnętrza kościoła oraz kultu i funkcjonować jako odrębny zabytek.

Praca pisemna oprócz aspektów konserwatorskich porusza także zagadnienia dotyczące ikonografii przedstawienia Chrystusa Pantokratora, a w szczególności jednego z jego wariantów – Spasa w Siłach. Podjęta została też próba charakterystyki warsztatu artystycznego – wspólnego dla odsłoniętej ikony i czterech innych zachowanych obrazów, współtworzących pierwotnie ikonostas w dawnej cerkwi w Czarnej. Powiązanie wspomnianych dzieł dało asumpt do stworzenia rekonstrukcji układu przegrody ołtarzowej oraz omówienia problematyki kształtowania się konstrukcji tego typu w cerkwiach z terenu Łemkowszczyzny.

NADIA WYWIÓRSKA

Delamination of two icons painted on a single wooden support: *Christ Pantocrator* (16th/17th century) and *The Last Supper* (1st half of the 19th century), originating from the former Orthodox Church of Dimitri the Martyr in Czarna. Attempted characterisation of the artistic technique

Supervisor: Dr Małgorzata Nowalińska

The dissertation discusses issues associated with the delamination of paintings on wooden supports. The tempera painting of *Christ Pantocrator* and the oil repainting featuring the scene of *The Last Supper* are compositions that are very distant to one another, not only in terms of timeframe and technique, but also as concerns iconography and the level of artistry. Undoubtedly, however, both paintings were worth saving, as important material documents commemorating the history of the church for which they had been created.

The aim of the conservation treatments was to uncover the original composition while simultaneously preserving the subsequent painting layer, which could only be achieved by delamination. For this purpose the chemical method was selected with the use of pairs of dimethylformamides. An important assumption was the separation of the top layer of the painting in one sheet and remounting it on a new wooden support. After separating the painting layers, the full conservation of both objects was conducted so that each painting could later return to the interior of the church and continue to be an object of cult, functioning as a separate artwork.

The theoretical part of the dissertation, aside from aspects of conservation, also touches on issues concerning the iconography of the representation of *Christ Pantocrator*, and in particular one of its variants – *Lord of the Powers*. An attempt was also made at characterising the artistic technique – common for the uncovered icon and four other preserved paintings, which together originally cocreated the iconostasis at the former Orthodox church in Czarna. This set of works, once put together, served as a springboard for the reconstruction of the actual layout of the altar partition, as well as of the development of this structure in churches of the Lemkivshchyna region.

Ikona *Chrystus Pantokrator* odsłonięta spod przemalowania w wyniku zabiegu rozwarstwiania malowideł. Stan w trakcie konserwacji. Fot. P. Gąsior

Icon of *Christ Pantokrator* uncovered under the repainting layer as the result of the painting delamination process. Condition during conservation. Photo P. Gąsior

Kompozycja *Ostatnia Wieczerza*, 1. poł. XIX w. po osadzeniu na nowym podłożu, wykonaniu retuszu warstwy malarskiej i rekonstrukcji polichromii ramy. Fot. P. Gąsior

Composition of *The Last Supper*, 1st half of 19th century after mounting on a new painting support, following the retouching of the painting layer and reconstruction of the polychrome of the frame.

Photo P. Gąsior

Ostatnia Wieczerza i Chrystus Pantokrator podczas zabiegu rozwarstwiania malowideł. Widoczny fragment pierwotnej kompozycji – księgi ewangeliarza i dłoni Chrystusa. Fot. P. Gąsior

The Last Supper and Christ Pantocrator during the painting delamination process. Visible fragment of the original composition – the Gospel Book and Christ's hand. Photo P. Gąsior

Ostatnia Wieczerza i Chrystus Pantokrator podczas zabiegu rozwarstwiania malowideł. Widoczna cienka, miejscami przezroczysta struktura oddzielanego płata malowidła. Fot. P. Gąsior

The Last Supper and *Christ Pantocrator* during the painting delamination process. Visible thin, partially transparent structure of the separated sheet of the painting. Photo P. Gąsior

Ostatnia Wieczerza podczas osadzania płata malowidła na nowym podobraziiu z zastosowaniem emulsji Beva Gel. Fot. A. Żygadło

The Last Supper during the process of mounting of the painting sheet on a new support using the Beva Gel emulsion. Photo A. Żygadło

Lico projektu witrażu *Matka Boża z Janem Ewangelistą*. Stan przed konserwacją.
Fot. P. Gąsior

Recto of the stained glass window design
of *The Virgin and St John the Evangelist*.
Condition prior to conservation.
Photo P. Gąsior

BLANKA ANTONIAK

Witraż na papierze – konserwacja i restauracja kartonu do witrażu *Matka Boża z Janem Ewangelistą* Stefana Witolda Matejki. Problematyka przechowywania i ekspozycji wielkoformatowych obiektów wykonanych na podłożu papierowym

Promotor: dr Regina Kozik

Przedmiotem pracy była konserwacja i restauracja projektu witrażu *Matka Boża z Janem Ewangelistą* autorstwa Stefana Matejki. Obiekt powstał w Krakowskim Zakładzie Witrażów S. G. Żeleński przed 1911 rokiem (kiedy to wykonano witraż) i był częścią wystawy w Muzeum Witrażu w Krakowie. Jako jeden z niewielu przetrwał zorganizowaną w 1952 roku akcję palenia kartonów znajdujących się w zakładowym archiwum. Niemniej zachował się w bardzo złym stanie i dalsza ekspozycja mogła doprowadzić do jego poważnego uszkodzenia.

Projekt stwarzał różnorodne problemy konserwatorskie ze względu na duży format i technikę wykonania – na nietrwałym, papierowym podłożu, z wykorzystaniem bardzo wrażliwej na czynniki niszczące akwareli. Przygotowano go na złej jakości papierze maszynowym (pH wynosiło mniej niż 5), a następnie przez lata przechowywano w nieodpowiednich warunkach.

Prace rozpoczęto od oczyszczenia kartonu z brudu i kurzu, następnie usunięto nieprofesjonalne naprawy, po czym wyprostowano go na stołach niskociśnieniowych. Kolejnym krokiem było sklejenie wszystkich rozdarć i uzupełnienie licznych ubytków podobrazia odpowiednim rodzajem papieru. Najtrudniejszym z zabiegów był dublaż wykonany na kłajster i papier japoński. Przedostatni etap prac polegał na uzupełnieniu ubytków w warstwie malarskiej i rekonstrukcji niezachowanego fragmentu, wykonanej zgodnie z techniką oryginału akwarelami.

W konserwacji ważną rolę odgrywa profilaktyka konserwatorska, dlatego w części pisemnej nakreślono sposób odpowiedniego przechowywania i ekspozowania wielkoformatowych obiektów papierowych.

Praca miała również na celu zaprezentowanie projektu witrażu jako samodzielnego dzieła sztuki, o wartości artystycznej i historycznej, oraz bliższe przedstawienie postaci Stefana Matejki, wybitnego artysty sztuki polskiego witrażownictwa.

BLANKA ANTONIAK

Stained glass painting on paper – the conservation and restoration of the cartoon for the stained glass window entitled *The Virgin and St John the Evangelist* by Stefan Witold Matejko. Issues of storage and displaying of large-format objects on paper supports

Supervisor: Dr Regina Kozik

The topic of this dissertation was the conservation and restoration of the design of the stained glass window of *The Virgin and St John the Evangelist* by Stefan Witold Matejko. The piece originated at the *Krakowski Zakład Witrażów S. G. Żeleński* (Kraków Stained Glass Factory) before the year 1911 (when the stained glass window was created) and formed part of the exhibition from the Stained Glass Museum in Kraków. As one of few it weathered the campaign of 1952 organised in order to burn cartoons stored at the factory archives. Nevertheless it survived in very poor condition, and further exposure may have led to more, severe damage.

The design presented an interesting conservational issue owing to the fact that it combined a large-format object created on a perishable, paper support highly prone to factors destructive to watercolour. It was prepared on poor quality machine paper (pH of less than 5), and subsequently stored for years in inadequate conditions.

Initially works were carried out to clean the cartoon of dirt and dust, subsequently followed by the removal of unprofessional repair works, after which the work was ironed on low-pressure tables. The next step was to glue together all of the torn pieces and fill in numerous missing fragments of the support with the appropriate type of paper. The most difficult process was lining with the use of glue-paste and Japanese tissue paper. The penultimate stage of the works involved filling in the gaps in the painting layer and reconstruction of the unpreserved fragment, carried out in accordance with the original watercolour technique.

Preventive measures play an important role in conservation, which is why, in the written part of the dissertation, the proper method for storing and displaying large format paper objects has been described.

The dissertation also aimed at presenting stained glass window designs as independent works of art of both artistic and historical value, shedding more light on the figure of Stefan Matejko, an exceptional Polish stained glass artist.

Witraż *Matka Boża z Janem Ewangelistą* wg projektu Stefana Matejki, kościół parafialny pw. św. Katarzyny w Chełmcach, woj. kujawsko-pomorskie.
Fot. B. Antoniak

The Virgin and St John the Evangelist stained glass window according to the design by Stefan Matejko, Parish Church of St Catherine in Chełmce, Kujawsko-Pomorskie Voivodeship.
Photo B. Antoniak

Odwrocie projektu w trakcie oczyszczania mechanicznego. *Fot. B. Antoniak*

Verso of the design during the mechanical cleaning process. *Photo B. Antoniak*

Stan po konserwacji, lico. Muzeum Witrażu
w Krakowie, *for. P. Ostrowski*

Recto of the design. Condition after conse-
rvation. Stained Glass Museum in Krakow
Photo P. Ostrowski

Awers wachlarza przed rozłożeniem pokrycia. Stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The recto of the fan prior to its opening. Condition prior to conservation. Photo P. Gąsior

Awers wachlarza po rozłożeniu pokrycia. Stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The recto of the fan after its opening. Condition prior to conservation. Photo P. Gąsior

KATARZYNA RÓŻAŃSKA

***Paweł i Virginia* – rokokowe ilustracje na malowanym wachlarzu, rozpoznanie technologii, konserwacja i rekonstrukcja XVIII-wiecznego papierowego wachlarza na kościanej ręczce ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Tarnowie**

Promotor: dr Regina Kozik

Przedmiotem pracy było rozpoznanie technologii, konserwacja i rekonstrukcja XVIII-wiecznego papierowego wachlarza na kościanym stelażu ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Tarnowie.

Z racji połączenia materiałów o różnym charakterze: kość, drewno, papier, metal, pracę rozwinęto w kilku kierunkach, które łączy kwestia wzajemnego oddziaływania sąsiadujących elementów na siebie. Dokonano ich charakterystyki i podjęto temat możliwości rekonstrukcji każdego z nich. Niezastąpione źródło w rozpoznaniu technologii wykonania wachlarza stanowiła *L'Encyclopédie* Denisa Diderota, wydawana w latach 1751–1766. Informacje zawarte w źródłach potwierdzono i rozszerzono na podstawie przeprowadzonych badań z zakresu chemii, fizyki, historii sztuki, dzięki którym udało się zawęzić czas powstania obiektu do ostatnich dwunastu lat XVIII wieku.

Głównym celem konserwacji i restauracji wachlarza było przywrócenie mu wartości funkcjonalnej i ekspozycyjnej. Przed rozpoczęciem działań ustalono, że zakres wprowadzanych zmian powinien być minimalny, mieć charakter prewencyjny i odwracalny. Wszystkie rekonstrukcje wykonano z dużą dokładnością (do 0,05 mm) w oparciu o dokładne pomiary elementów obiektu. W trakcie zabiegów konserwatorskich odkryto dwa rodzaje inskrypcji, na podstawie których ustalono pierwotne proporcje eksponatu. Po uzupełnieniu ubytków papierowego pokrycia i stelaża przywrócono oryginalne wymiary rekonstruowanego przedmiotu.

Ze względu na zakres oraz charakter napraw i uzupełnień podjęto decyzję o trwałym rozłożeniu wachlarza. Po zakończeniu prac obiekt umieszczono w specjalnie zaprojektowanym pudle, umożliwiając tym samym jego ekspozycję i zapewniając bezpieczne przechowywanie.

KATARZYNA RÓŻAŃSKA

Paul and Virginia – rococo illustrations on a painted fan, identification of technology, conservation and reconstruction of the 18th-century paper folding fan on a bone handle from the collection of the Regional Museum in Tarnów

Supervisor: Dr Regina Kozik

The topic of the dissertation was the identification of the technology, conservation and reconstruction of the 18th-century paper fan on a bone handle from the collection of the Regional Museum in Tarnów.

Owing to the combination of materials of differing character, comprising bone, wood, paper and metal, the project spanned several fields, linked by the issue of the interdependence of neighbouring elements. Each one was described in detail and the issue of their possible reconstruction was undertaken. *L'Encyclopédie* by Denis Diderot, published in the years 1751–1766, served as an indispensable source in identifying the technology used to create the fan. Information found in sources has been validated and enriched by research spanning chemistry, physics and art history, making it possible to narrow down the timeframe of the origin of the object to the final twelve years of the 18th century.

The key goal of the conservation and restoration treatments was to restore the fan's functionality and render it displayable. Before proceeding with the work, a decision was made to minimise interventions, which should be preventive and reversible. All reconstructions were carried out with high accuracy (up to 0.05 mm) based on the precise measurements of the elements of the object. The discovery of two types of inscriptions during the conservation treatment made it possible to determine the original proportions of the exhibit. After filling in missing fragments of the paper covering and frame, the original dimensions of the reconstructed object were restored.

Owing to the scope and character of the repair work and fillings, the decision was taken to leave the fan permanently open. Once the works were completed, the item was placed in a case designed especially for this purpose, ensuring both the object's display and safe storage.

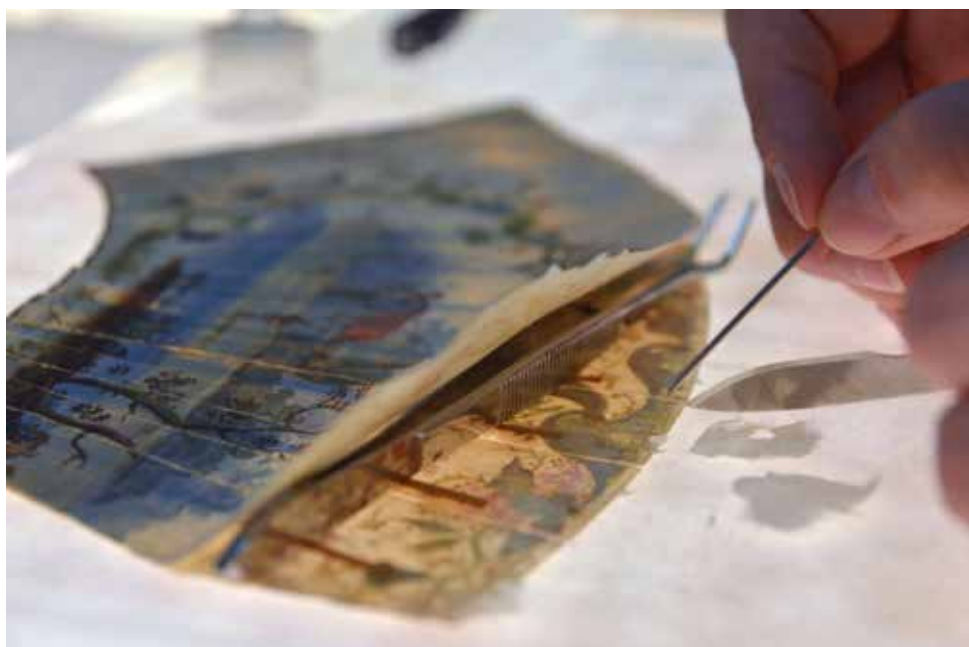
Rewers wachlarza po rozłożeniu pokrycia. Stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The verso of the fan prior to its opening. Condition prior to conservation. Photo P. Gąsior

Rozwarstwianie piór okładzinowych i drewnianych stosin. Stan w trakcie konserwacji. Fot. P. Gąsior

The stratification of the guarding folds and wooden ribs. Condition during conservation. *Photo P. Gąsior*

Uzupełnianie ubytków warstwy papieru z pokrycia na stole podświetlanym. Stan w trakcie konserwacji.
Fot. P. Gąsior

Filling gaps in the paper layer on a back-lit table. Condition during conservation. *Photo P. Gąsior*

Kompletna płyta nagrobna Filipa Kallimacha, przerysowana przez Jana Nepomucena Danielskiego w 1829 r.
Fot. MN Kraków

Filip Kallimach's complete tombstone, sketched by Jan Nepomucen Danielski in 1829. *Photo National Museum in Kraków*

ANGELIKA HALOTA

Konserwacja, rekonstrukcja i dekompozycja gipsowego odlewu płyty nagrobnej Filipa Kallimacha z Muzeum Narodowego w Krakowie w kontekście problematyki metalowej konstrukcji wewnętrznej wzmacniającej obiekt

Promotor: mgr Marek Wawrzekiewicz

Filippo Buonaccorsi zwany Kallimachem zaliczany jest do najwybitniejszych przedstawicieli kręgu ludzi polityki i nauki ostatniej ćwierci XV wieku. Uczzonego pochowano w kościele pw. Świętej Trójcy w Krakowie. Autorem głównej koncepcji oraz modelu płyty grobowej był Wit Stwosz, a została ona odlana z mosiądzu krzemowego w warsztacie odlewniczym Petera Vischera Starszego w Norymberdze.

Gipsowy odlew płyty nagrobnej Kallimacha powstał prawdopodobnie na przełomie XIX i XX wieku. Obiekt wykonano z białego gipsu, którego lico pokryto warstwą monochromii w kolorze jasnego ugru. Po tym jak został zalany wodą, przekazano go do konserwacji z odłamanym prawym dolnym narożem wraz ze zgromadzonymi luźnymi elementami. W miejscu ubytku naroża wystawały mocno skorodowane, wygięte metalowe pręty wewnętrznej konstrukcji wzmacniającej obiekt. Podczas poprzedniej konserwacji na odwrocie odlewu zostały wykonane reperacje w celu wzmocnienia miejsc pęknięć.

Jednym z celów pracy była częściowa wymiana skorodowanych metalowych prętów, resekcja wzmocnień z odłamanych elementów naroża oraz próba likwidacji żelazistych zaplamień odwrocia obiektu. Skorodowane pręty po ich wycięciu zastąpiono prętami z włókna węglowego w zakresie nie wpływającym na ewentualne uszkodzenie odlewu.

Innym aspektem pracy było odtworzenie pierwotnego założenia artystycznego Stwosza odnośnie do kompozycji płyty Kallimacha, tj. zamiana miejscami bordiur bocznych z rekonstrukcją niezachowanej bordiury górnej. Dekompozycję odlewu i odtworzenie bordiury wykonano na podstawie rysunku Jana Nepomucena Danielskiego z 1829 roku. Ponadto uzupełniono pomniejsze ubytki formy rzeźbiarskiej odlewu z ich scaleniem kolorystycznym i odtworzeniem przetarć monochromii na całej powierzchni obiektu.

Przeprowadzona konserwacja, rekonstrukcja bordiury górnej i powrót do pierwotnego układu kompozycji przywróciły dziełu należytą wartość artystyczną oraz nadały mu dydaktyczny charakter.

ANGELIKA HALOTA

Conservation, reconstruction and rearrangement of the plaster cast of the tombstone of Filip Kallimach from the National Museum in Kraków within the context of the internal metal reinforcement structure of the object

Supervisor: Marek Wawrzekiewicz, MA

Filippo Buonaccorsi known as Kallimach is one of the most eminent representatives of the milieu of politics and science from the last quarter of the 15th century. He was buried at the Church of the Holy Trinity in Kraków. Veit Stoss was the author of the key concept and model of the tombstone, which was cast from silicon brass at the casting atelier of Peter Vischer the Elder in Nuremberg.

The plaster cast of Kallimach's tombstone likely originated from the turn of the 19th and 20th centuries. It was made of white plaster, covered with a layer of monochrome in pale ochre. After its thorough wetting, it was transferred for conservation with a broken off right lower corner together with collected loose elements. The severely corroded, bent metal rods of the internal structure reinforcing the piece were protruding from the missing corner. During the previous conservation procedure, repairs were carried out on the verso of the cast with the aim of reinforcing the cracked areas.

One aim of the work was to partially replace the corroded metal rods, remove reinforcements from the broken elements of the corner, and attempt to remove the ferrous stains on the verso of the piece. Once removed, the corroded rods were replaced with ones made of carbon fibre insofar as possible without causing any damage to the cast.

Another aspect of the work was the recreation of Stoss's original artistic design concerning the composition of Kallimach's tombstone, which involved swapping the side borders and the reconstruction of the unpreserved top border. Rearrangement of the elements of the cast and the recreation of the border were conducted based on the sketch by Jan Nepomucen Danielski from 1829. Furthermore, minor losses in the sculpted form of the cast were filled and integrated colour-wise, and the monochrome abrasions were reproduced across the entire surface of the object.

The conducted conservation treatment, reconstruction of the top border and restoration of the original composition reinstated the artistic quality of the artwork, further lending it a new, educational dimension.

Odlew płyty. Stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

Cast of the stone. Condition prior to conservation. Photo P. Gąsior

Fotografie rentgenowskie obiektu, wykonane w celu zidentyfikowania wewnętrznej budowy płaskorzeźby (w szczególności metalowej konstrukcji zbrojeniowej). Wyk. A. Mikołajska

X-ray images of the object taken to identify the internal structure of the bas-relief (in particular the metal reinforcement). Prepared by A. Mikołajska

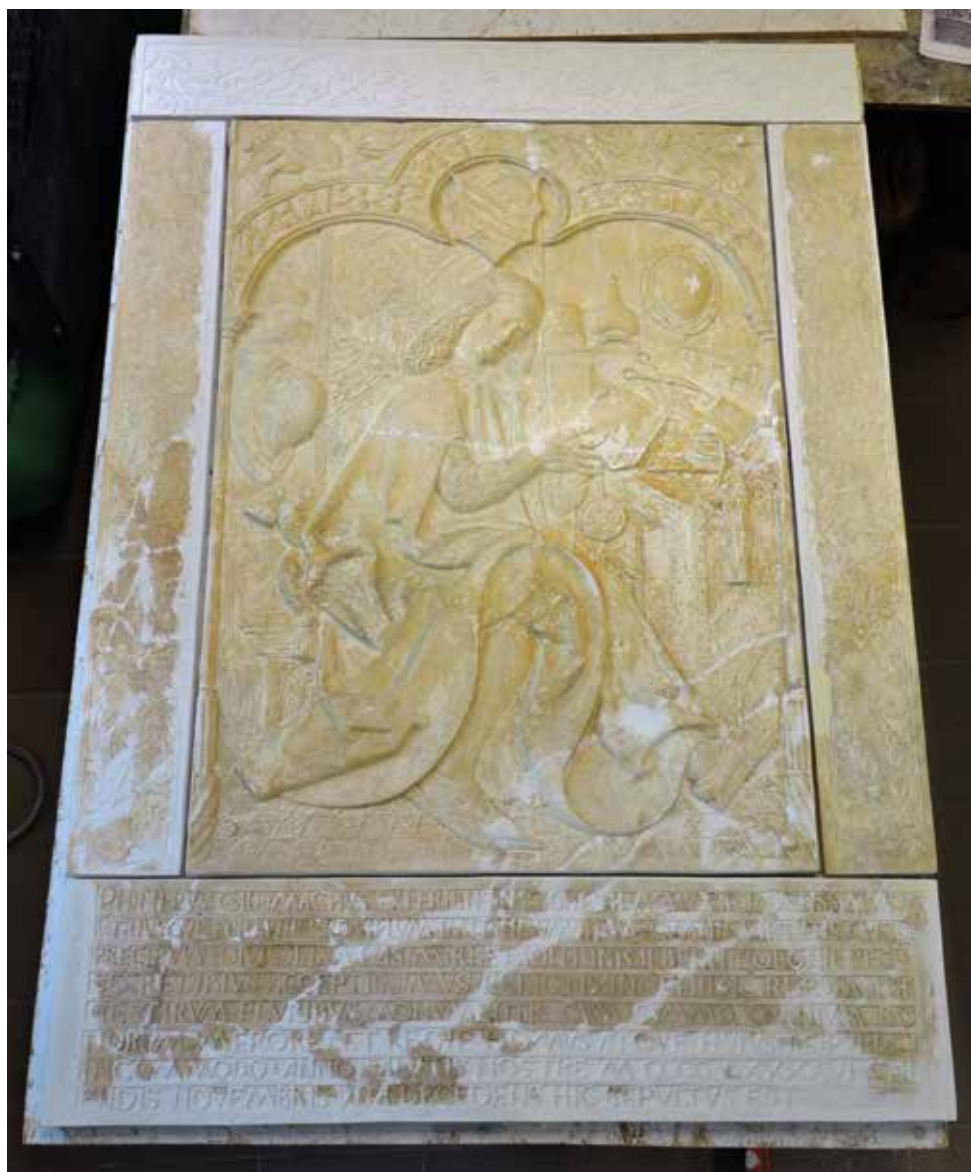
Stan przed konserwacją. Fragment skorodowanej konstrukcji wewnętrznej oraz jej produkty korozji, które wniknęły w strukturę gipsu. *Fot. A. Halota*

Condition prior to conservation. Fragment of the corroded internal structure and the products of its corrosion that have penetrated into the plaster. *Photo A. Halota*

Wykonywanie formy silikonowej modelu górnej listwy bordiury wyrzeźbionej na podstawie rysunku Jana Nepomucena Danielskiego. *Fot. K. Feć-Sfora*

Creating the silicon form of the model of the top spine of the border sculpted on the basis of the drawing by Jan Nepomucen Danielski. *Photo K. Feć-Sfora*

Stan po rekonstrukcji i rekompozycji bocznych bordiur. Fot. A. Halota

Condition following the reconstruction and rearrangement of the side borders. Photo A. Halota

Figura Matki Boskiej Bolesnej z pasyjnej sceny Ukrzyżowania, XV w. Pierwotnie sytuowana na belce tęczowej kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Szymocinie, woj. dolnośląskie, obecnie własność Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie. Stan przed konserwacją. Widoczne spękania struktury drewna, miejscowe ubytki formy rzeźbiarskiej, jak również w warstwach zapraw i polichromii. Powierzchnię rzeźby pokrywają późniejsze przemalowania. Fot. P. Gąsior

Figure of *Our Lady of Sorrows* from the Crucifixion scene of the passion, 15th century. Originally on the chancel arch of the Church of the Exaltation of the Holy Cross in Szymocin, Dolnośląskie Voivodeship, presently owned by the Museum of the Catholic University of Lublin in Lublin. Condition prior to conservation. Visible cracks in the wooden structure, local losses in sculpture form, as well as in layers of ground and polychrome. The surface of the sculpture is covered in subsequent layers of repainting. Photo P. Gąsior

JOANNA GŁAZ

Zastosowanie interdyscyplinarnych metod badawczych w celu potwierdzenia wspólnej proveniencji rzeźb przypisywanych do grupy pasyjnej z kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Szymocinie

Promotor: dr Janusz Sarkowicz

Istotnym aspektem, który wpłynął na podjęcie takiego tematu pracy magisterskiej, były dzieje gotyckiej figury Matki Boskiej Bolesnej – zabytku niejako „wyrwanego” z pierwotnej kompozycji, a obecnie należącego do zbiorów Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie. Znaczący przedmiot już wcześniej powiązali tę figurę ze znajdującymi się dziś w różnych miejscach rzeźbami Chrystusa Ukrzyżowanego oraz Marii Magdaleny – kiedyś wchodzącymi w skład grupy pasyjnej belki tęczowej kościoła w Szymocinie.

Podstawą rozważań teoretycznych była próba potwierdzenia, a raczej dostarczenia dodatkowych argumentów wskazujących jednoznacznie na ich wspólną proveniencję. Po rozpoznaniu historycznym porównano i przeanalizowano techniki opracowania formy rzeźbiarskiej trzech zachowanych figur grupy pasyjnej. Badania przeprowadzono także w oparciu o wykonane makrofotografie oraz skany 3D. Na ich podstawie wykazano szereg podobieństw w ujęciu kompozycyjnym i sposobie modelowania formy – szczególnie w fizjonomii twarzy postaci. Możliwie dokładnie rozpoznano również poszczególne warstwy obiektów, identyfikując użyte w nich pigmenty oraz spoiwa, które – przypisane do najstarszych okresów chronologicznych – wykazywały liczne podobieństwa. Elementem wiążącym figury była też lamówka, na której – w śladzie pozłoty – zidentyfikowano srebro (Au) i złoto (Ag), wskazując na tzw. złoto połowiczne.

Całość interdyscyplinarnych badań pozwoliła na dowiedzenie wspólnej proveniencji rzeźb.

W ramach pracy magisterskiej przeprowadzono ponadto konserwację rzeźby Matki Boskiej Bolesnej, tak pod względem technicznym, jak estetycznym. Usunięto większość przemalowań oraz część późniejszych napraw. Udało się z sukcesem ponownie połączyć liczne, niekiedy „ruchome” spękania rzeźby oraz uzupełnić ubytki formy i zapraw. Jednoznaczność ikonograficzna i stan zachowania odsłoniętych w trakcie prac dekoracji pozwoliły na odtworzenie polichromii.

JOANNA GŁAZ

The application of interdisciplinary research methods with the aim of confirming the common provenance of sculptures attributed to the Passion group from the Church of the Exaltation of the Holy Cross in Szymocin

Supervisor: Dr Janusz Sarkowicz

An important aspect motivating the author to choose this dissertation topic was the history of the Gothic figure of *Our Lady of Sorrows* – a historic piece somewhat “severed” from its original composition and presently belonging to the collection of the Museum of the Catholic University of Lublin. Experts in the field had already previously linked this figure to sculptures of the Crucified Christ and Mary Magdalene located at different sites – once constituting part of the rood beam Passion scene at the church in Szymocin.

The basis for theoretical deliberations was the attempt at confirming or rather supplying additional arguments unambiguously indicating the common provenance of the objects. Following their historical identification, techniques for developing the sculpture form for the three preserved figures of the Passion group were compared and analysed; tests were also conducted based on the macrophotographs, and 3D scans were made. On their basis a series of similarities in the composition and manner of modelling the form were indicated, in particular as concerns the physiognomy of the figures’ faces. The individual layers of the objects were also identified as precisely as possible, including the types of pigments and adhesives used, which – attributed to the oldest chronological periods – indicated numerous resemblances. One common element of the figures was also the trimming, on which – in the trace of the gilding – both silver (Au) and gold (Ag) were identified, indicating what is referred to as “*Zwischgold*” [“*dwójnik*”].

As a result of the interdisciplinary analyses conducted, it was possible to prove the common provenance of the sculptures.

Furthermore, within the scope of the Master’s project, the conservation of *Our Lady of Sorrows* was carried out both technically as well as aesthetically. The majority of repainting work was removed, as well as some later repairs. It was possible to successfully reconnect numerous, sometimes “moveable” cracks in the sculpture, as well as fill in losses in the form and ground. The iconographic unambiguity and condition of preservation of the decorations uncovered during conservation works enabled the reconstruction of the polychrome.

Figura Marii Magdaleny, XV w., kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Szymocinie, woj. dolnośląskie. Pierwotnie sytuowana na belce tęczowej jako element sceny pasyjnej. Zachował się jedynie fragment obiektu, eksponowanego dziś w formie popiersia na drewnianej podstawie. Kompozycja formy rzeźby wskazuje na klęczące ułożenie postaci świętej, która mogła obejmować krzyż od strony prawej. *Fot. P. Gąsior*

Figure of Mary Magdalene, 15th century, Church of the Exaltation of the Holy Cross in Szymocin, Dolnośląskie Voivodeship. Originally situated on the chancel arch as an element of the scene of the Passion. Only a fragment of the object has been preserved, displayed today in the form of a bust on a wooden base. The composition of the form of the sculpture indicates the kneeling position of the holy figure, which may have been embracing the cross from the right hand side. *Photo P. Gąsior*

Figura Chrystusa Ukrzyżowanego z pasyjnej sceny Ukrzyżowania, XV w. Pierwotnie sytuowana na belce tęczowej kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Szymocinie, woj. dolnośląskie, obecnie własność Muzeum Archidiecezjalnego we Wrocławiu. Widoczny fragment rzeźby ukazuje charakterystyczną fizjonomię twarzy postaci Jezusa ze znamionującym elementem, jakim jest lniana peruka. Fot. J. Glaz

Figure of the Crucified Christ from the Crucifixion scene of the Passion, 15th century. Originally situated on the chancel arch of the Church of the Exaltation of the Holy Cross in Szymocin, Dolnośląskie Voivodeship, presently owned by the Archdiocesan Museum in Wrocław. The visible fragment of the sculpture shows the characteristic physiognomy of the face of Jesus with a characteristic element that is the linen wig. Photo J. Glaz

Figura Matki Boskiej Bolesnej z pasyjnej sceny Ukrzyżowania. Stan w trakcie konserwacji, podczas klejenia spękań występujących w obrębie twarzy Matki Boskiej. Fot. J. Glaz

Figure of Our Lady of Sorrows from the Crucifixion scene of the Passion. Condition during conservation, while gluing the cracks appearing around Our Lady's face. Photo J. Glaz

Zestawienie fotografii obrazujących sposób kształtowania fizjonomii twarzy rzeźb Matki Boskiej Bolesnej oraz Marii Magdaleny. Monochromatyczne ujęcie rzeźb uwydatnia w odbiorze wizualnym ich kształty oraz poszczególne fragmenty, które wykazują szereg podobieństw. Skany wykonano za pomocą skanera Eva Artec 3D. *Oprac. B. Mitka*

Comparison of photographs depicting the manner of shaping the physiognomy of the faces of the sculptures of Our Lady of Sorrows and Mary Magdalene. The monochromatic photograph of the sculptures emphasises their shape and individual fragments in its visual reception, which present a series of resemblances. The scans were made using an Eva Artec 3D scanner. *Prepared by B. Mitka*

Złota Katarzyna z Katternecke z warsztatu Jacoba Beinharta, 1509 r., obecnie w zbiorach Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie. Widok rzeźby z przodu. Stan przed konserwacją. Widoczna XIX-wieczna kolorystyka rzeźby. Fot. P. Gąsior

The Golden Catherine of Katternecke from the workshop of Jacob Beinhart, 1509, presently part of the collection of the Museum of the Catholic University of Lublin in Lublin. View from the front. Condition prior to conservation. Visible 19th-century colour scheme of the sculpture. Photo P. Gąsior

ALEKSANDRA JAGIEŁKA

Aranżacje konserwatorskie zabytkowych rzeźb drewnianych w kontekście ekspozycji muzealnej na przykładzie konserwacji XVI-wiecznej rzeźby drewnianej polichromowanej, tzw. Złotej Katarzyny z Katternecke, przypisywanej warsztatowi Jacoba Beinharta

Promotor: st. wykł. mgr Barbara Budziaszek

Rzeźba przedstawiająca św. Katarzynę, tzw. Złota Katarzyna z Katternecke, została przyjęta do Pracowni Konserwacji i Restauracji Rzeźby Drewnianej Polichromowanej ASP w Krakowie jako obiekt dyplomowy w 2017 roku.

Figura powstała w 1509 roku we wrocławskim warsztacie rzeźbiarskomalarskim Jacoba Beinharta. Pierwotnie eksponowano ją na zewnątrz, w niszy nad wejściem do karczmy przy klasztorze Dominikanek we Wrocławiu. Pod koniec XIX wieku rzeźba trafiła do wrocławskiego Muzeum Archidiecezjalnego, które w 1956 roku przekazało ją do Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie.

Aranżacja przedstawienia świętej została znacząco zmieniona na przestrzeni wieków, co wpływało na jej odbiór. Ponadto w dolnej części rzeźby, obejmującej fałdy szat wraz z podstawą, uwidoczniło się uzupełnienie, które powstało podczas poprzedniej konserwacji, zrealizowanej prawdopodobnie pod koniec XIX wieku.

Część teoretyczna pracy magisterskiej traktuje o aranżacji muzealnej gotyckich rzeźb, której niniejszy obiekt jest przedmiotem, co bezpośrednio wiązało się z decyzjami podejmowanymi na każdym etapie konserwacji. Praca przy obiekcie objęła więc działania typowo naprawcze, mające na celu zabezpieczenie rzeźby przed postępującą degradacją materii, oraz zabiegi estetyczne, które miały przywrócić figurze pierwotny, gotycki charakter. Przyjęto założenia konserwatorskie typowe dla funkcji, jakie figura obecnie pełni, tj. wystawienniczoedukacyjnych. To pozwoliło na poszerzenie warstw oryginalnych jedynie w koniecznym zakresie, ukazującym pierwotną aranżację rzeźby. Postanowiono zachować uzupełnienie dolnej części przedstawienia wraz ze świadkiem późniejszych nawarstwień.

Dzięki podjętym działaniom konserwatorskim przywrócono spójną estetykę rzeźby, zachowując zmiany, które były jej udziałem na przestrzeni wieków.

ALEKSANDRA JAGIEŁKA

Conservational arrangements of monumental wooden sculptures within the context of the museum exhibition on the example of the conservation of the 16th-century wooden polychrome sculpture known as *The Golden Catherine of Katternecke*, attributed to the workshop of Jacob Beinhart

Supervisor: Lecturer Barbara Budziaszek, MA

The sculpture known as *The Golden Catherine of Katternecke* was accepted by the Studio of Conservation and Restoration and Wooden Polychrome Sculpture of the Academy of Fine Arts in Kraków as a diploma object in 2017.

The figure originated in 1509 at the Wrocław sculpture and painting workshop of Jacob Beinhart. It was originally displayed outside, in a niche over the entry to the tavern by the Dominican Monastery in Wrocław. At the end of the 19th century the sculpture reached the Archdiocesan Museum in Wrocław, which transferred it to the Catholic University of Lublin in Lublin in 1956.

The arrangement of the depiction of the saint changed significantly over the span of the centuries, which influenced its reception. Furthermore, in the lower part of the sculpture, covering the folds of the robes together with the base, a filling, which originated during previous conservation work, likely conducted towards the end of the 19th century, was exposed.

The theoretical part of this dissertation concerns the museal arrangement of Gothic sculptures, including the object in question, which directly influenced the decisions undertaken during each stage of conservation process. Work on the object thus covered typical repair-oriented procedures, which were intended to secure the sculpture against progressive material degradation, as well as aesthetic procedures aimed at recovering the original Gothic character of the figure. Conservational assumptions were made that were typical for the function that the figure fulfils at present, i.e. educational/exhibitive. This enabled extending the original layers only within the necessary scope, revealing the original arrangement of the sculpture. It was decided to preserve the filling in the lower part of the representation together with traces of subsequent layers.

Owing to the conservation works undertaken, the consistent aesthetics of the sculpture were restored, maintaining the changes that had taken place over the span of the centuries.

Widok rzeźby z przodu. Stan po konserwacji. Widoczny poszerzony zakres pierwotnej aranżacji rzeźby. Fot. P. Gąsior

View of sculpture from the front. Condition after conservation. Visible extended view of the original arrangement of the sculpture. Photo P. Gąsior

Widok rzeźby z przodu. Stan w trakcie konserwacji, po zdjęciu nieoryginalnych nawarstwień. Fot. P. Gąsior

View of sculpture from the front. Condition during conservation, following the removal of the unoriginal layers. Photo P. Gąsior

Fragment rzeźby przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

Fragment of sculpture prior to conservation. Photo P. Gąsior

Stan w trakcie konserwacji, po usunięciu nieoryginalnych nawarstwień. Fragment. *Fot. P. Gąsior*

Condition during conservation, following the removal of the unoriginal layers. Fragment. *Photo P. Gąsior*

Widok rzeźby z przodu. Stan po konserwacji. Widoczny poszerzony zakres pierwotnej aranżacji rzeźby.
Fot. P. Gąsior

View of sculpture from the front. Condition after conservation. Visible extended view of the original arrangement of the sculpture. *Photo P. Gąsior*

Woskowo-tekstylna figurka dewocyjna, XIX w., Staniątka. Stan przed konserwacją. Widoczne zabrudzenia wosku, zniszczenia formy rzeźbiarskiej oraz ubytki tkaniny. Fot. A. Grzyb

Wax and textile devotional figure, 19th century, Staniątka. Condition prior to conservation. Visible contamination of the wax, damage to the sculptural form and losses in the fabric. Photo A. Grzyb

ANNA GRZYB

Konserwacja dwóch woskowo-tekstylnych figurek z XIX w. z klasztoru ss. Benedyktynek w Staniątkach. Analiza technologii i techniki oraz badanie wosku jako materiału rzeźbiarskiego

Promotor: dr hab. Zofia Kaszowska, prof ASP

Przedmiotem pracy magisterskiej były dwie XIX-wieczne woskowo-tekstylne figurki dewocyjne z klasztoru Sióstr Benedyktynek w Staniątkach. Ich stan zachowania i potrzeba ingerencji konserwatorskiej umożliwiły zbadanie materiałów i rozpoznanie budowy technologicznej, co było podstawą do zaplanowania odpowiedniej metody działań. Zagadnienie dyplomowe poszerzono o analizę wosku jako nietypowego i nietrwałego materiału rzeźbiarskiego. Ośrodkami, z którymi najczęściej łączą się tego typu drobne wyroby dewocyjne, są klauzurowe zakony kobiece. Dwie figurki będące przedmiotem konserwacji nie zostały rozpoznane pod względem ikonograficznym, nie posiadają charakterystycznych cech ani atrybutów. Badania fizyczne i chemiczne pomogły ustalić czas ich powstania – przesunięto datowanie z XVIII na XIX wiek.

Budowa technologiczna obiektów charakteryzuje się dużym nawarstwieniem różnorodnych materiałów. Z bielonego wosku pszczelego z dodatkiem pigmentów odlano tylko woskowe popiersia, nogi do kolan i ręce do przedramion. Wykonany z papieru i ciasno owinięty płótnem korpus nie posiada twardej i stałej konstrukcji. Zastosowano minimalne zbrojenia – w partii rąk i nóg; drut miedziany został też przyszyty do odwrocia popiersia, splatając się z rękami. Na tak przygotowany korpus nałożono dwie udrapowane podszewki. Wierzch przyozdobiono tkaninami z jedwabiu obszytego srebrną koronką i mosiężną lamę ozdobioną aplikacjami z drutu bulionowego i pereł.

W ramach pracy przeprowadzono konserwację tkanin, metalowej lamy i koronek. W dalszym etapie oczyszczono wosk i usunięto ślady korozji wosku i miedzi. Uzupełniono niewielkie elementy twarzy oraz wykonano podstawki dla bezpieczniejszej ekspozycji figurek.

ANNA GRZYB

The conservation of two 19th-century wax and textile figures from the Monastery of Benedictine Nuns in Staniątki. Technological and technical analysis, as well as analysis of wax as a sculpting material

Supervisor: Prof. Zofia Kaszowska

The subject of the dissertation were two 19th-century wax and textile devotional figures from the Monastery of Benedictine Nuns in Staniątki. Since the objects were poorly preserved and in need of conservation, an opportunity arose to examine them in terms of identifying their materials and technological structure, followed by planning the appropriate conservation procedure. Additionally the author elaborated an analysis of wax as an atypical and perishable sculpting material. Small devotional items of this type are generally associated with enclosed women's convents. It was impossible to identify the two figures from the perspective of iconography, as they lack any characteristic features or attributes. Physical and chemical testing helped establish their period of origin – the dating was moved from the 18th to the 19th century.

The technological structure of the objects is characterised by a large-scale accumulation of different types of materials. Only the busts, legs up to the knees and hands through to the forearms, were cast from bleached beeswax with the additive of pigments. The trunk, made of paper and tightly wound with canvas, lacks a hard or fixed structure. Minimal reinforcements were applied – in the hands and legs; a copper wire was also sewn to the back of the bust, entwined with the hands. Two draped linings were placed on the trunk prepared in this way. The exterior was decorated with silk material trimmed with silver lace and a brass lamé decorated with appliques featuring metallic bullion wire and pearls.

The work included the conservation of the fabrics, the metal lamé and lace fragments. During the subsequent stage, the wax was cleaned and all traces of corrosion on the wax and copper were removed. Small elements of the face were filled and bases were constructed for the safer displaying of the figures.

Stan w trakcie konserwacji, podczas procesu czyszczenia wosku roztworem niejonowego środka powierzchniowo-czynnego w wodzie destylowanej. Fot. A. Grzyb

Condition during conservation, during the process of cleaning the wax with a non-ionic surfactant solution in distilled water. Photo A. Grzyb

Rękaw sukni stanowiącej element figurki. Widoczny proces barwienia jedwabiu w celu uzupełnienia ubytku sukni. *Fot. A. Grzyb*

The sleeve of the dress constituting an element of the figure. The process of dyeing the silk with the aim of filling a deficit in the dress. *Photo A. Grzyb*

Woskowo-tekstylna figurka dewocyjna. Stan po konserwacji. *Fot. A. Grzyb*

Wax and textile devotional figure. Condition after conservation. *Photo A. Grzyb*

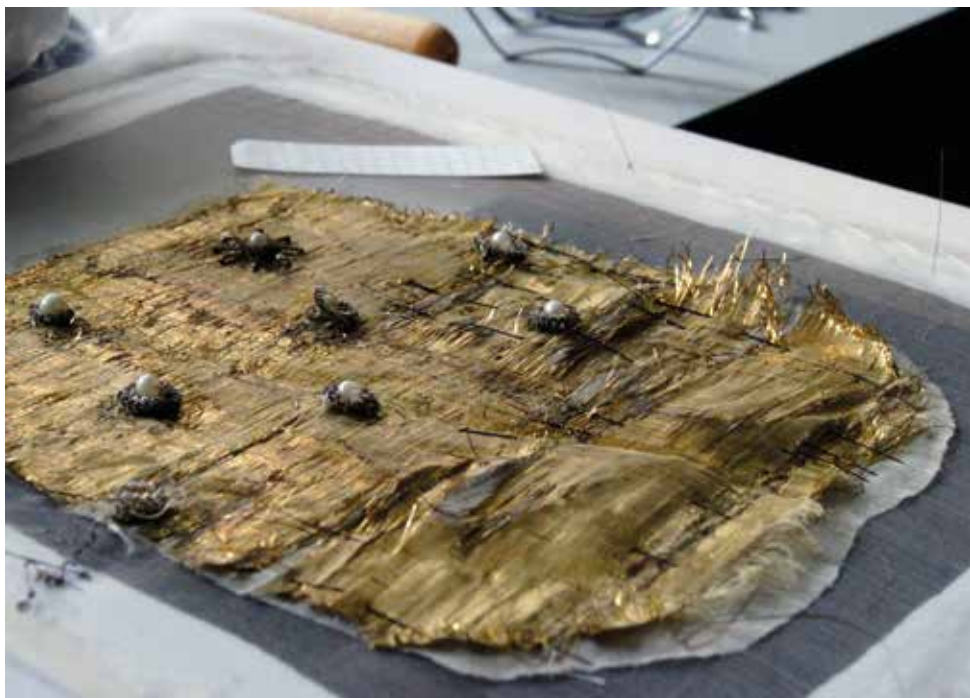
Woskowo-tekstylna figurka dewocyjna. Stan po konserwacji. *Fot. A. Grzyb*

Wax and textile devotional figure. Condition after conservation. *Photo A. Grzyb*

Efekt czyszczenia nóg figurki roztworem niejonowego środka powierzchniowo-czynnego w wodzie destylowanej. Fot. A. Grzyb

The effect of cleaning the legs of the figure with a non-ionic surfactant solution in distilled water.
Photo A. Grzyb

Mosiężna lama ozdobiona aplikacjami z drutu bulionowego i pereł. Stan w trakcie konserwacji. Widoczny dublaż na krepelinie jedwabnej techniką tzw. nitki kładzonej w celu zabezpieczenia i ustabilizowania rozpadających się metalowych blaszek. Fot. A. Grzyb

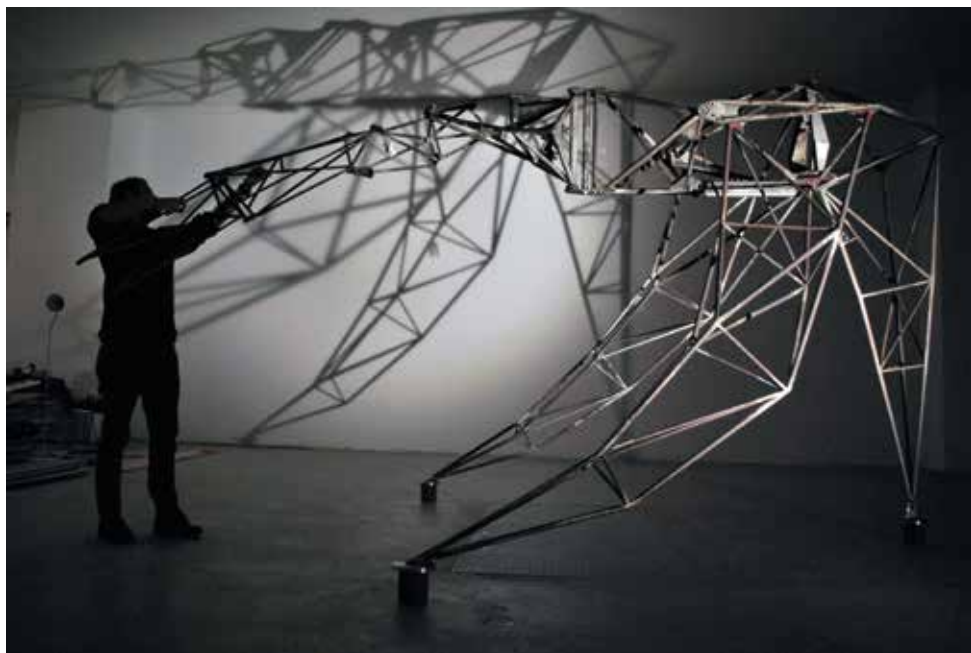
Brass lamé decorated with appliques made of metallic bullion wire and pearls. Condition during conservation. Visible lining on the silk crêpe de Chine using the laid-thread technique with the aim of securing and stabilising the dilapidated metal plates. Photo A. Grzyb

Mosiężna lama ozdobiona aplikacjami z drutu bulionowego i pereł. Stan po konserwacji. Fot. A. Grzyb

Brass lamé decorated with appliques made of metallic bullion wire and pearls. Condition after conservation. Photo A. Grzyb

W publikacji *Prace Magisterskie 2017/2018*
Tom VI, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Senster w trakcie konserwacji szkieletu, Warsztat Jacka Żakowskiego, Kraków, listopad 2017 r.
Fot. S. Milewska

Senster during frame conservation, Jacek Żakowski's workshop, Kraków, November 2017.
Photo: S. Milewska

MARTYNA KRAWCZYK

Malowidła ściennie przeniesione z pałacu Sarny w Ścinawce Górnej. Ocena zabiegu – akcji ratunkowej w kontekście zawilgocenia tynku

Murals transferred from the Sarny Palace in Ścinawka Górna. Evaluation of the procedure – rescue operation in the context of plaster moisture

ALICJA SAWONIUK

Rekonstrukcja fragmentu barokowego malowidła ściennego autorstwa Franciszka Ecksteina z południowego splotu sklepiennego prezbiterium pojezuickiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie. Problemy ikonograficzne i technologiczne rekonstrukcji

Reconstruction of the fragment of a baroque mural by Franciszek Eckstein from the southern part of the presbytery ceiling of the Jesuit Church dedicated to Sts. Peter and Paul in Lviv. Iconographic and technological issues of reconstruction

PATRYCJA KUCHARZYK

Badania i konserwacja obrazu *Sacra Conversazione ze św. Mikołajem i św. Stanisławem* pochodzącego z gotyckiego kościoła pw. św. Michała Archanioła w Łękawicy koło Żywca

Research and conservation of the painting *Sacra Conversazione with St. Nicholas and St. Stanislaus* from the Gothic Church of St. Michael the Archangel in Łękawica near Żywiec

KATARZYNA SKUBAŁA

Konserwacja i restauracja prawego skrzydła tryptyku *Świętej Trójcy – Tron Łaski* z kościoła parafialnego pw. św. Małgorzaty w Dębnie, pow. Brzeski, w oparciu o szczegółowe badania technologiczne

Conservation and restoration of the right wing of triptych *Holy Trinity – the Throne of Grace* from the parish church of St. Margaret in Dębno (district Brzesko) based on detailed technological research

SONIA MILEWSKA

Drugie życie dzieła sztuki. Projektowanie konserwatorskie w kontekście sztuki współczesnej na przykładzie restauracji Senstera (ok. 1970) – interaktywnej rzeźby cybernetycznej Edwarda Ihnatowicza

The second life of a work of art. Conservation design in the context of contemporary art on the example of a restoration of the *Senster* (ca. 1970) – an interactive cybernetic sculpture by Edward Ihnatowicz

MAGDALENA BOROWSKA

Obraz sztalugowy na płótnie *Matka Boża z Dzieciątkiem* ze zbiorów Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Rozpoznanie nawarstwień oraz konserwacja techniczna i estetyczna

Easel painting on canvas *Madonna with the Child* from the Collection of the Museum of the John Paul II Catholic University of Lublin. Identification of overpaints as well as technical and aesthetic conservation

DOMINIKA CIEPIELEWSKA

Konserwacja wraz z rekonstrukcją utracanych fragmentów XIX-wiecznego malowidła na podobrazu płóciennym. Próba rozpoznania historii, wskazania autora bądź warsztatu w oparciu o badania stylistyczne i fizyko-chemiczne

Conservation and reconstruction of the missing fragments of the 19th century painting on canvas. An attempt to study the history, indicate the author or workshop based on stylistic and physicochemical research

BARBARA KRZAKLEWSKA-FRISO

Konserwacja i restauracja sprofanowanego obrazu z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z Ilży. Problem rozległych ubytków twarzy postaci oraz tła i ich rekonstrukcja

Conservation and restoration of a violated painting of Madonna and Child of the Cracovian Hodegetria type from Ilża. The issue of extensive losses on the figure's face as well as of the background and their reconstruction

KATARZYNA SKOWRONEK

Konserwacja i aranżacja elementów nastawy ołtarzowej z kaplicy Matki Boskiej Różańcowej w kościele oo. Dominikanów w Krakowie: obrazu *Chrystus Bolesciwy*, oprawy relikwiarzowej w formie wieńca roślinnego, metalowych aplikacji oraz ramy

Conservation and arrangement of retable elements from the Chapel of Our Lady of the Rosary in the Basilica of Holy Trinity of the Dominican Order in Krakow: the painting *Man of Sorrows*, reliquary frame in the form of a floral wreath, metal applications and a frame

GABRIELA SZALAST-DAO QUY

Dwustronne malowidło chorągwi procesyjnej ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, datowanej na 2. ćwierć XIX wieku – problemy konserwatorskie i ekspozycyjne

Double-sided painting of a processional banner from the collection of the Jagiellonian University Museum, dating back to the second quarter of the 19th century – conservation and exhibition issues

MONIKA SZMIT

Konserwacja obrazu *Matki Boskiej Częstochowskiej* z Hecznarowic. Zagadnienia dotyczące występowania koron władysławowskich oraz dokumentacji warstw nieodsłoniętych

The conservation of The Black Madonna of Czestochowa painting from Hecznarowice. The issues concerning the occurrence of the Władysław's crowns and the documentation of the unveiled layers

ANDRZEJ ŻYGADŁO

Wpływ mydeł olejowych i linoksydu, wypełniających przestrzenie pomiędzy malowidłem a podobrazem, na proces konserwacji dwustronnego obrazu na podobrazu ze stali ocynkowanej z przedstawieniem *Matki Boskiej Szkaplerznej z Góry Karmel* na awersie i *Chrystusa błogosławiącego dzieci* na rewersie, własność parafii pw. św. Fabiana i Sebastiana oraz Matki Boskiej Szkaplerznej z Góry Karmel w Ostrowie koło Przeworska

The impact of oil soaps and linoxides, filling the spaces between the painting and the support, on the process of preserving a double-sided painting on the galvanised steel support with the representation of *Our Lady of the Scapular of Mount Carmel* on the obverse and *The Christ blessing the children* on the reverse, owned by parish under the invocation of St Fabian and St Sebastian and Our Lady of the Scapular of Mount Carmel in Ostrów near Przeworsk

ANGELIKA GURTAT

Problematyka konserwacji i rekonstrukcji ubytków zabytkowej ceramiki fajansowej szkliwionej na przykładzie japońskiej kadzielnicy z ok. 1880 roku

The issue of conservation and reconstruction of losses in antique earthenware glazed ceramic as exemplified by a Japan censer from ca. 1880

KATARZYNA JENERALCZYK-FIOŁEK

Zagadnienie aranżacji zabytkowych obiektów gotyckich w nowej przestrzeni na przykładzie rzeźby przedstawiającej św. Annę Samotrzec z ok. 1410 roku z kościoła pw. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej

The issue of antique gothic objects arrangement in new space, as exemplified by the sculpture depicting Saint Anne from ca. 1410 from the All Saints Church in Kolbuszowa

JERZY MIELCAREK

Konserwacja figury św. Floriana ze zbiorów Bazyliki Mariackiej w Krakowie w kontekście specyfiki zniszczeń rzeźby drewnianej, polichromowanej, wynikającej z miejsca ekspozycji i przechowywania

Conservation of a figure of Saint Florian from the Kraków Saint Mary's Basilica Collection in the context of the character of damages of the wooden polychrome sculpture resultant from the place of exposition and storage

WOJCIECH TRYŚŁA

Koncepcja konserwacji estetycznej polichromowanej rzeźby drewnianej w kontekście późniejszych nawarstwień na przykładzie gotyckiej *Piety* ze zbiorów Muzeum Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Aesthetic conservation concept of polychrome wooden sculpture in the context of later overpaints on the example of Gothic *Pietà* from the collection of the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Kraków

TANITA CIESIELSKA

Problematyka konserwacji rzeźby alabastrowej na przykładzie *Zwiastowania* Jana Michałowicza z Muzeum XX. Czatortoryskich

The issue of conservation treatment of alabaster sculpture as exemplified by Jan Michalowicz's *The Annunciation* from the XX Czatortorysky Museum

KAMIŁA ZIELIŃSKA

Możliwości i ograniczenia wybranych technik analitycznych w identyfikacji spoiw białkowych w malowidłach ściennych

Possibilities and limitations of selected analytical techniques in the identification of protein binders in wall paintings

MAGDALENA CHODACKA

Próba rekonstrukcji technologii i techniki XV-wiecznego weneckiego malarstwa tablicowego poprzez wykonanie kopii malowidła z przedstawieniem św. Antoniego Pustelnika

An attempt to reconstruct the technology and technique of the 15th century Venetian panel painting through creating a copy of the painting presenting St. Anthony the Great

MONIKA GŁOWACKA

Rozpoznanie techniki malowania na podłożu jedwabnym poprzez namalowanie kopii dekoracji malarskiej pochodzącej z 1. połowy XIX wieku

Recognition of a painting technique on a silk surface by painting a copy of a painting decoration from the first half of the 19th century

MACIEJ MALCZEWSKI

Historyczna technologia wykonywania listew falistych i płomienistych oraz współczesne metody ich rekonstrukcji

Historical technology of making wavy and ripple mouldings and modern methods of their reconstruction

JOANNA SZEGDA

Badania i konserwacja krzesła z 1. ćwierci XVIII wieku krytego kurdybanem ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie

Research and conservation of a chair from the first quarter of the 18th century, covered with cordwain, from the Jagiellonian University Museum collection in Kraków

KAMILA KORTA

Konserwacja XVII-wiecznego witrażu św. Jakub ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie. Opracowanie techniki rekonstrukcji przedstawienia

Conservation of the 17th-century stained glass of St. James from the collection of the Jagiellonian University Museum Collegium Maius in Kraków. Development of a reconstruction technique

W publikacji *Prace Magisterskie 2016/2017*
Tom V, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Chrystus ustanawiający Eucharystię – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Christ Instituting the Eucharist – after conservation treatment.

Photo: P. Gąsior

WOJCIECH BARTŁOMIEJ ZIELIŃSKI

Transfer rysunku Michela Kichki wykonanego na ścianie biblioteki Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAR. Przykład wykorzystania zabiegu przenoszenia malowideł ściennych w konserwacji sztuki współczesnej

Transfer of a Drawing by Michel Kichka made on a library wall of the Contemporary Art Museum MOCAR in Kraków. An Example of a Transfer of a Mural Painting as a Form of Conservation of Contemporary Art

PAMELA GRAJNY

Projektowanie aranżacji wnętrza jako metoda optymalnego eksponowania zabytkowych malowideł na przykładzie dekoracji dawnej sali dla mężczyzn żydowskiego domu modlitwy Chewra Thilim przy ul. Meiselsa 18 w Krakowie

Interior Design in establishing optimal presentation of historical wall paintings – an example of the former men's prayer room in Chewra Thilim synagogue at 18 Meiselsa Street in Kraków

MONIKA KUŁAGA

Opracowanie metody przeniesienia malowideł ze stropu pałacu w Łagowie z zachowaniem fragmentu nietypowego oryginalnego podłoża

Developing a method for transferring mural paintings from the ceiling of Łagów Manor House, including preservation of a fragment of non-typical original support

KAROLINA MATUSIAK

Opracowanie metody oczyszczania mocno zasolonych malowideł autorstwa Franciszka Ecksteina w pojezuickim kościele św. Piotra i Pawła we Lwowie

Developing a method for cleaning highly saline mural paintings by Franciszek Eckstein in former Jesuit St. Peter & Paul's church in Lviv

PAULINA KRALKA

Lalki jawańskiego teatru *wayangklitik*. Badania technologii i konserwacja pięciu obiektów ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie

Javanese *wayangklitik* theatre puppets. Technology study and conservation treatment of five objects from the collection of the National Ethnographic Museum in Warsaw

MAGDALENA PONIKOWSKA

Historia przekształceń XVI-wiecznego obrazu *Zdjęcie z krzyża* w ramie relikwiarzowej ze zbiorów bazyliki Mariackiej w Krakowie. Badania oraz konserwacja obrazu z zastosowaniem dublażu przezroczystego

The history of transformations of a 16th century painting *The Descent from the Cross* in a reliquary frame from the collection of St. Mary's Basilica in Kraków. The study and conservation treatment of the painting with the use of transparent relining

JOANNA SZTYRAK

Konserwacja ikony unickiej z przedstawieniem Chrystusa ustanawiającego Eucharystię z uwzględnieniem etycznego aspektu konserwacji ikon

Conservation treatment on a Uniate icon depicting the Christ instituting the Eucharist, accounting for ethical aspect of icon conservation treatment

KATARZYNA DOBRZAŃSKA, MAGDALENA LENTOWICZ

Próba potwierdzenia autorstwa obrazu na płótnie *Ukrzyżowanie* z 2. połowy XVIII wieku przypisywanego Janowi Bogumiłowi Plerschowi na podstawie badań i konserwacji obiektu

An attempt to verify the authorship of a mid -18th century canvas painting *The Crucifixion* attributed to Jan Bogumił Plersch on the basis of artwork study and conservation treatment

MAJA POTRAWIAK

Konserwacja obrazu z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z kościoła w Przylęku Szlacheckim. Rekonstrukcja tła w oparciu o istniejące przesłanki

Conservation treatment of a painting depicting Mother Mary with the Child in Kraków type Hodegetria from the church in Przylęk Szlachecki. Background reconstruction on the basis of existing evidence

PAULINA KRUPA

Problematyka konserwatorska gipsowych patynowanych obiektów wielkoformatowych na przykładzie lwowskiego fryzu pt. *Wjazd Chrystusa do Jerozolimy* z 1904 roku autorstwa Alojzego Bunscha z Bazyliki oo. Franciszkanów w Krakowie

Issues concerning conservation treatment of large size gypsum patinated objects – Lviv frieze entitled *Christ's Entry Into Jerusalem* dated 1904, by Alojzy Bunsch, from the Franciscan monastery in Kraków

MONIKA MAZUR

Badania i konserwacja dwóch XIX-wiecznych jataganów ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie

The study and conservation treatment of two 19th century yatagan sabres from the collection of Collegium Maius of the Jagiellonian University in Kraków

W publikacji *Prace Magisterskie 2015/2016*
Tom IV, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Fotel autorstwa Carla Bugattiego:
przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The armchair by Carlo Bugatti: before
restoration. Photo: P. Gąsior

ANNA FORYŚ

Problem aranżacji i ekspozycji kilku nakładających się warstw malowideł ściennych na przykładzie prezbiterium kościoła pw. św. Mikołaja Biskupa w Skrzydlnej

The presentation and exposure of several wall paintings from various historic periods. The case of the presbytery of the church of St. Nicolaus the Bishop in Skrzydlina

TERESA SEWIŁO

Problem odsłaniania malowideł ściennych na przykładzie kościoła pw. św. Mikołaja Biskupa w Skrzydlnej

Revealing wall paintings. The case of the presbytery of the church of St. Nicolaus the Bishop in Skrzydlina

MONIKA FUDALI

Transfery trzech malowideł ściennych – *Chrystus Pantokrator*, *Święta Paraskewa* oraz *Kompozycja abstrakcyjna* – autorstwa Jerzego Nowosielskiego, pochodzących z domu artysty

Transferring three wall paintings: *Christ Pantocrator*, *St. Paraskevi* and *the Abstract Composition* by Jerzy Nowosielski from the artist's house

JUSTYNA SKRZEŁOWSKA

Wpływ spoiw syntetycznych stosowanych do utrwalania malowideł ściennych na właściwości warstw malarskich wykonanych w technice kazeinowej

The influence of synthetic binding media used in the consolidation of wall painting on the properties of casein paint layers

AGATA BARTKIEWICZ

Konserwacja i restauracja obrazu *Zwiastowanie NMP z rodziną fundatorów* jako doświadczenie roli decyzji podejmowanych przez konserwatorów dzieł sztuki

Conservation-Restoration of the painting *Annunciation adorned by the Donor's Family* – experiencing the impact of the decisions undertaken by art restorers

KATARZYNA BIZOŃ

Badania i konserwacja holenderskiego obrazu tablicowego z połowy XVII wieku *Arka Przymierza w Świątyni Dagona* Jacoba De Weta Starszego. Problematyka werniksów. Ujęcie historyczne i teoretyczne

The examination and conservation of the 17th c. panel painting *The Ark of the Covenant in the Temple of Dago*, by Jacob Willemszoon de Wet. The issue of varnishes. Historical and theoretical views

KAROL BRZOZOWSKI

Konserwacja XVI-wiecznego włoskiego obrazu na drewnie *Madonna z Dzieciątkiem, św. Janem Chrzcicielem i dwoma aniołami*. Rozpoznanie obiektu na tle warsztatu Andrea del Sarto i jego naśladowców

The conservation-restoration of the 16th century Italian panel painting *The Virgin and Child with St John the Baptist and Two Angels*. Studies of the painting with respect to the workshop of Andrea del Sarto and his followers

KINGA ZYGMUNT

Historia stabilizacji podobrazia drewnianego obrazu tablicowego z przedstawieniem sceny *Wybieranie piskląt*, wg Pietera Brueghela Młodszego (?), XVII w., z Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu

The history of the stabilisation of the 17th c. panel painting *The Peasant and the Nest Robber* made by Pieter Breughel junior from the collection of the Upper Silesian Museum in Bytom

JOANNA KARNAS

Historyczne przekształcenia XVII-wiecznego obrazu *Matka Boska z Dzieciątkiem*, pochodzącego z kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Rachwałowicach. Konserwacja metalowych aplikacji i pieczęci

Historical alterations of the 17th c. painting *The Virgin and the Child* from the parish church of the Nativity of Our Lady in Rachwałowice. Conservation of metal repousse and seals

MAGDALENA PIKULSKA

Techniki i technologie *papier-mâché* w sztuce zdobniczej i rzeźbie na przykładzie konserwacji XIX-wiecznej kopii Drzwi Gnieźnieńskich ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

Techniques and technologies of *papier-mâché* used in decorative arts and sculpture with the example of the conservation of the 19th c. copy of the Door of the Gniezno Cathedral from the collection of the Jagiellonian University Museum

ZBIGNIEW STRZELCZYK

Problematyka konserwacji bursztynu na przykładzie szkatuły na biżuterię z końca XVII wieku, Gdańsk, ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

The conservation of amber with the example of the 17th c. Gdańsk jewellery case from the collection of the Jagiellonian University Museum

DAGMARA DUDA

Próba odczytania i rekonstrukcji dekoracji brokatowych oraz konserwacja gotyckiej rzeźby drewnianej, przedstawiającej św. Stanisława Biskupa, ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie

The prefatory interpretation and reconstruction of the relief brocade decoration along with conservation-restoration of the wooden, Gothic sculpture of Saint Stanislaus the Bishop from the collection of the Jagiellonian University Museum

ALEKSANDRA MIERZWA

Analiza zmian w korpusie tryptyku z Niwnic, z przywróceniem głównego tematu przedstawienia, poprzez wykonanie rekonstrukcji zaginionej rzeźby Madonny z Dzieciątkiem

The analysis of the alterations in the body of the Niwnice triptych, reviving the main topic of the composition through the reconstruction of the lost Madonna and Child

KATARZYNA KOT

Konserwacja mebli autorskich na przykładzie konserwacji fotela Carla Bugattiego

The restoration of individually designed furniture – the case of the Carl Bugatti armchair

MAŁGORZATA WÓJCIK-RYCHLEC

Problematyka konserwacji i restauracji malowidła na podłożu płyty kamiennej na przykładzie XVII-wiecznego obrazu *Pokłon Trzech Króli*

The issue of the conservation-restoration of a painting on a stone slab – the case of the 17th c. painting *The Adoration of the Magi*

JOANNA SITNIK

Zabieg prostowania zwiniętych negatywów małoobrazkowych na podłożach z estrów celulozy

The straightening of rolled miniature film strips on a cellulose ester base

EDYTA BERNADY

Badania z wykorzystaniem nowoczesnych technik analitycznych oraz konserwacja XV-wiecznego witrażu *Tron Łaski* z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie

Examinations using modern analytical techniques and conservation-restoration on the 15th c. stained-glass *Throne of Grace* from the Dominicans priory in Cracow

W publikacji *Prace Magisterskie 2014/2015*
Tom III, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Odtworzone przedstawienie *Nawrócenie cesarzowej Faustyny*. Fot. A. Smyk

The reconstructed depiction of the *Conversion of the empress Faustina*. Photo: A. Smyk

MIŁOSZ PILSZEK

Problematyka zmian barwnych polichromii na drewnie na przykładzie dekoracji malarskiej wnętrza kaplicy pw. Nawiedzenia i Zwiastowania NMP w Dalewicach k. Krakowa

The discolouration of the polychromy on a wooden substrate – the case of the painted decorations of the interior of the chapel of the Visitation and Annunciation of Our Lady in Dalewice near Kraków

PAULINA TARANEK

Próba ustalenia zakresu przemalowań XVII-wiecznej polichromii oraz zabiegów konserwatorskich z lat 70. i 80. XX wieku, podjęcie tematu rekonserwacji na przedstawieniach św. Doroty oraz św. Łukasza Ewangelisty w otoczeniu aniołów w prezbiterium kaplicy pw. Nawiedzenia i Zwiastowania NMP w Dalewicach, woj. małopolskie

Establishing the extent of the overpainting of the 17th century polychromy and the range of conservation interventions carried in the 1970s and 80s; the issue of re-conservation in the example of St. Dorothea and St. Luke the Evangelist surrounded by Angels from the presbytery of the chapel of the Visitation and Annunciation of Our Lady in Dalewice near Kraków

WIKTORIA SUDER

Zespół dziesięciu transferów XVI-wiecznych malowideł ściennych ze Starkowa. Próba odczytania treści oraz odtworzenia układu dekoracji malarskiej w gotyckim kościele w Starkowie (woj. lubuskie)

A set of transfers of 16th century wall paintings from Starków. Reading and reconstruction of the decorative scheme from the Gothic church in Starków (Lubuskie voivodship)

ANNA SMYK

Odtworzenie zaginionego dzieła pt. *Nawrócenie cesarzowej Faustyny* autorstwa Hansa Süssa z Kulmbachu na podstawie materiałów archiwalnych i rozpoznania oraz opracowania warsztatu mistrza

The reconstruction of a lost painting by Hans Süss von Kulmbach, *The Conversion of the empress Faustina* on the basis of archival sources and recognition of the master's workshop

STANISŁAW STRZELCZYK

Konserwacja XVI/XVII-wiecznych koltryn zdobiących średniowieczne belki stropowe z kamienicy przy ul. Dominikańskiej 1 w Krakowie

The conservation of 16th/17th century woodcut wallpapers (*coltrina*) from the house at Dominikańska 1 in Kraków

BARTOSZ ZARĘBSKI

Badania historyczne w kontekście działań z zakresu konserwacji i restauracji dzieł sztuki. Próba połączenia dwóch warsztatów naukowych w pracach konserwatorskich wykonanych przy gotyckim obrazie *Madonny Apokaliptycznej* z klasztoru oo. Bernardynów w Alwerni

Historical studies in the conservation-restoration of artworks. Two methods of scientific research involved in the restoration of the Gothic panel *Our Lady of the Apocalypse* from the Bernardine monastery in Alwernia

MALWINA ŻOŁYNIAK

Strukturalne wzmocnienie ścienionego podobrazia drewnianego kwatery z przedstawieniem *Pojmania Chrystusa*, pochodzącej z niezachowanego ołtarza późnogotyckiego należącego do zbiorów klasztoru oo. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie

The consolidation of a pared down panel painting with the scene of the *Capture of Christ* from the lost altar from the Pauline monastery in Częstochowa

ARLETA CHWALIK

Problematyka konserwacji obrazów wielkoformatowych na płótnie. Konserwacja, próba rekonstrukcji i aranżacji estetycznej obrazu z wizerunkiem św. Katarzyny Aleksandryjskiej z Jaślicka (woj. podkarpackie) przeznaczonego do ekspozycji we wnętrzu sakralnym – na tle historii obiektu

Issues arising from the conservation-restoration of outsize canvas paintings. The conservation, reconstruction and presentation of the painting of *Saint Catherine of Alexandria* from Jaślicka (Podkarpackie voivodship) in the sacral interior discussed in the context of the object's history

MONIKA DŁUSKA

Problematyka badawczo-konserwatorska osiemnastowiecznego włoskiego obrazu *Zwiastowanie* z klasztoru Sióstr Zmartwychwstanek w Kętach w kontekście historycznym dzieła. Próba ustalenia autorstwa

Studies and the conservation-restoration of the 18th century Italian painting of the *Annunciation* from the convent of the Sisters of the Resurrection in Kęty in respect of the painting's history. Studies of its attribution

ANNA FRANDLUCHA

Iglą i pędzlem, czyli o łączeniu dwóch specjalności w konserwacji jedwabnej dalmatyki z dekoracją malarską Teresy Oborskiej

With a needle and a brush – on joining two specialisations in the restoration of a silk dalmatic painted by Teresa Oborska

KATARZYNA GWÓŹDŹ

Problem wzmocnienia zdegradowanego płótna dwustronnego malowidła na przykładzie chorągwi Arcybractwa Męki Pańskiej z klasztoru oo. Franciszkanów w Krakowie

The consolidation of deteriorated canvas painted on both sides. The case of the gonfalon of the Fraternity of Passion from the Franciscan monastery in Kraków

ELŻBIETA MALINA

Rozpoznanie historii i opracowanie metody konserwacji cyklu dziewiętnastowiecznych malowideł na płótnie z przedstawieniami czterech Ewangelistów, pochodzących z kaplic w obejściu kościoła św. Stanisława Biskupa w Świnarach, woj. świętokrzyskie, ze szczególnym uwzględnieniem problemu usuwania przemalowań, na przykładzie prac badawczych i konserwatorskich wykonanych przy obrazie św. Łukasza

Study of the history and establishing the restoration procedures for a 19th century cycle of canvas paintings with depictions of the four Evangelists from the apse chapels of the church of St. Stanislaus the Bishop in Świnariy (Świętokrzyskie voivodship). The examination and restoration of the painting with St. Luke as a case study for the issue of the removal of over-painting

FILIP PELON

Prace badawcze i konserwatorskie prowadzone przy obrazie *Matki Boskiej z Dzieciątkiem* z kościoła pw. św. Antoniego Padewskiego w Koziegłówkach przyczynkiem do odkrycia malowidła będącego połączeniem trzech typów ikonograficznych: *Hodegetrii Krakowskiej*, *Koronacji Maryi* i *Sacra Conversazione*. Analiza nieznanej techniki zdobienia nimbów

The examination and restoration of the painting *The Virgin and Child* from the church of St. Anthony of Padua in Koziegłóвки – a trigger for the discovery of a painting combining three iconographic types: the Cracovian Hodegetria, the *Coronation* and *Sacra Conversazione*. Study of the unknown technique of the nimbuses' decoration

PAULINA CYGAN

Problemy konserwatorskie towarzyszące rozwarstwieniu malowideł z gotyckiej predelli ze zbiorów Muzeum Parafialnego przy kościele św. św. Świerada i Benedykta w Tropiu

Problems arising during the separation of the paintings from the Gothic predella, in the collection of the parish museum of the church of St. Świerad and St Benedict in Tropie

PAULA MUSIAŁ

Oryginał i kopia w sztuce – problem aranżacji obiektu zabytkowego na przykładzie konserwacji renesansowego kamiennego cyborium autorstwa Jana Marii Padovano z kościoła pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy

An original and a copy in art – issues arising from the presentation of a historic artwork. The case of the Renaissance ciborium of Jan Maria Padovano, the church of St. Adalbert and Our Lady of Sorrows in Modlnica

OLGA OSIP

Marmur, wapień polichromowany i stiuk – problematyka aplikacji materiałowych na przykładzie epitafium Stanisława Kucharskiego z kaplicy św. Anny, kościół pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy

Marble, polychrome limestone and stucco – issues on appliques. The case of the epitaph of Stanislav Kucharski from the chapel of St. Ann, in the church of St. Adalbert and Our Lady of Sorrows in Modlnica

MACIEJ DOBRZAŃSKI

Problematyka impregnacji struktur rzeźb drewnianych, polichromowanych, na przykładzie konserwacji fragmentu XVII-wiecznej, wielopostaciowej kompozycji rzeźbiarskiej ze św. Agnieszką z kaplicy św. Barbary w Bukownie

The consolidation of the wooden polychrome sculptures – the restoration of a fragment of the 17th century figural composition with St. Agnes from the chapel of St. Barbara in Bukowno

MAGDALENA URBANIAK

Problematyka technologii i konserwacji galanterii żeliwnej oraz litofanów ze zbiorów Muzeum w Gliwicach

Issues with the technology and restoration of the cast iron artefacts and lithophanes from the collection of the museum in Gliwice

MICHAŁ BOSEK

Próba rekonstrukcji elementów metalowych oraz z koralu na przykładzie konserwacji XVI/XVII-wiecznego sepetu sycylijskiego z Trapani, wykonanego w technice *retro-incastro*, ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ. Konfrontacja i ocena technik historycznych oraz współczesnych

The reconstruction of the metal and coral details of a 16th/17th century table cabinet from Trapania (Sicily) executed in the *retro-incastro* technique from the collection of the Jagiellonian University Museum. Issues arising from historical and modern techniques

W publikacji *Prace Magisterskie 2013/2014*
Tom II, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Św. Piotr, Św. Mikołaj, awers, prawe skrzydło tryptyku – po odsłonięciu i oczyszczeniu. Fot. P. Gąsior

St. Peter, St. Nicholas, the avers, the right wing of the triptych – after unveiling and cleaning. Photo. P. Gąsior

MAŁGORZATA KORNECKA-DRAĞ

Murale – wielkoformatowe malowidła reklamowe w Łodzi z okresu PRL-u. Tło historyczne i społeczne, techniki i technologie, przyczyny zniszczeń i stan zachowania oraz próby zabiegów konserwatorskich muralu Zakładów Przemysłu Jedwabniczego „Pierwsza”

Murals – Large-format Advertising Paintings in Łódź from the Period of Polish People's Republic. Historical and Social Backgrounds, Techniques and Technologies, Causes of Decay and the State of Preservation as well as Attempts of Conservation Treatments of the “Pierwsza” Silk Industry Company mural

KAROLINA MOLGA

Działalność konserwatorska Juliusza Makarewicz (1854-1936)

Conservation activity of Juliusz Makarewicz (1854-1936)

WIKTORIA ZEJLER

Rozpoznanie, konserwacja i restauracja malowidła ściennego w krużgankach Sanktuarium Królowej Rodzin w Wambierzycach. Rozpoznanie problematyki konserwatorskiej malowideł ściennych wambierzyckiej Kalwarii

Identification, conservation and restoration of a wall painting in the cloisters of the Sanctuary of Our Lady Queen of the Families in Wambierzyce. The identification of the issues related to the conservation of the wall paintings in Wambierzyce Calvary

GRZEGORZ BAJOREK

Konserwacja strukturalna i stabilizacja obrazu tablicowego z przedstawieniem Koła Różańcowego z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie

The Structural and Stabilisation Restoration of the Panel Painting with the Representation of the Rosary Club from the St. Dominic Monastery in Cracow

PIOTR JAREK

Problematyka historycznych przekształceń w skrzyniach typu *cassone* na przykładzie XVI-wiecznej skrzyni z Włoch

Issues related to the historical restructuring in the *cassone* type cases with regard to a 16th century case from Italy

OSKAR HANUSEK

Konserwacja sztuki współczesnej w kontekście zapisków artysty na przykładzie problemu pracy Marii Pinińskiej-Bereś pt. *Łąka twego ciała*

Modern art conservation in the context of the artist's notes seen through the thesis by Maria Pinińska-Bereś entitled "*The meadow of your body*"

JOANNA ZWINCZAK

Zagadnienia strukturalne dotyczące flamandzkich podobrazów drewnianych na podstawie konserwacji obrazu Adriaena de Gryefa *Polowanie na ptaki*

Structural Issues Related to Flemish Wooden Supports Worked out on the Basis of the Conservation of the Painting by Adriaen de Gryef *Birds Hunting*

GRZEGORZ HAJDUK

Konserwacja reliktu malowidła sztalugowego na płótnie – kompozycja trójpłowa: *Matka Boska z Dzieciątkiem – Hodegetria, Ukrzyżowanie, Św. Mikołaj* ze zbiorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Conservation of the Relic of the Easel Painting on Canvas – Three Area Composition: *Madonna and Child – Hodegetria, Crucifixion, St. Nicholas* from the Collection of the Lublin Catholic University

KATARZYNA ŚWIERAD

Problem konserwacji bawełnianego podobrazia dwustronnego malowidła chorągwi z przedstawieniami św. Zofii z córkami i św. Rozalii

The issue of the conservation of the cotton support of the painting of a banner depicting St. Sophie with her daughters and St. Rosalie

MARIA KISIEL

Rozwarstwianie dwóch malowideł: XVII-wiecznego z przedstawieniem św. Rozalii i późnogotyckiego – *Św. Piotr i Św. Mikołaj* z awersu prawego skrzydła tryptyku z Łącka, pretekstem do badań nad właściwościami kitu wyrównawczego

Delamination of two paintings: the 17th century painting depicting St. Rosalie and the late Gothic painting – *St. Peter and St. Nicholas* – from the face of the left wing of the triptych of Łącko, as a pretext to examining the properties of leveling putty

BARTŁOMIEJ KURZEJA

Rozwarstwienie dwóch malowideł sztalugowych: XVII-wiecznego z przedstawieniem św. Apolonii od późnogotyckiego – *Św. Paweł i Św. Stanisław* z awersu lewego skrzydła tryptyku z Łącka

The Delamination of Two Easel Paintings: the 17th century one with the Representation of St. Apollonia from the Late Gothic one – *St. Paul and St. Stanislaus* from the Averse of the Left Wing of the Triptych of Łącko

IZABELA GÓRKA-ZYGIER

Opracowanie technik i technologii rekonstrukcji kości w sztucznym materiale na przykładzie konserwacji XIX-wiecznej szkatuły z wizerunkami świętych ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

Development of Techniques and Technologies of Bone Reconstruction in an Artificial Material on the Example of Conservation of the 19th century Casket with the Images of Saints from the Collection of the Collegium Maius Museum of the Jagiellonian University of Cracow

OLGA OLSZYŃSKA

Problematyka konserwatorska kompilacji dwóch materiałów, kamienia i drewna złożonego, na przykładzie figury tronującej Matki Boskiej z Dzieciątkiem, pochodzącej z XVI-wiecznego nagrobka św. Jacka, z kościoła oo. Dominikanów w Krakowie

The conservation issues concerning the compilation of two materials: stone and gilt wood, based on the example of the enthroned figure of Mary with Baby Jesus, from the 16th century tombstones of St. Jacek from the Dominican Friars Church in Kraków

SANDRA SAMOLIK

Problematyka konserwatorska usuwania graffiti z podłoża mineralnego

Conservation issues concerning the removal of graffiti from the mineral base

MAGDALENA SZYSZŁAK

Konserwacja wazy Ignacego Ceyzika z 1818 roku ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Określenie historii obiektu wraz z próbą rozpoznania nietypowej technologii

The restoration of the vase by Ignacy Ceyzik dated 1818 from the collections of the Museum of Jagiellonian University. Determining the history of the item along with an attempt to identify an untypical technology

BARTŁOMIEJ BOCHENEK

Zagadnienia związane z zastosowaniem żywicy epoksydowej do konserwacji drewna na przykładzie kompozycji rzeźbiarskich z ołtarzy bocznych kościoła pw. św. Mateusza w Boguchwałowie

The Issues Related to the Application of Epoxy Resin to the Restoration of Wood on the Example of Sculptural Compositions from the Lateral Altars of the St. Matthew Church in Boguchwałów

PAULINA WIRKIJOWSKA

Gotycka rzeźba drewniana, polichromowana *Św. Sebastian* z Mycielina; konserwacja, rekonstrukcja i próby zastosowania nanotechnologii do usuwania wosku z powierzchni zabytkowych

Gothic wooden sculpture, polychrome *St. Sebastian* from Mycielin; conservation, reconstruction and an attempt at the application of nanotechnologies for the removal of wax from the antique surface

WAWRZYNIEC WOŹNIAK

Chrystus Ukrzyżowany – rzeźba drewniana, polichromowana z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie – konserwacja i rozpoznanie konserwatorskie w kontekście analizy porównawczej i stanu badań analogicznych figur animowanych

Christ Crucified – wooden polychrome sculpture from the Dominical Friars Convent in Kraków – conservation and conservation, identification in the context of the comparative analysis and the state of research concerning analogical anonymous figures

JOANNA KUNERT

Encyklopedia realizacji filmów typu non-camera przyczynkiem do poznania filmowego warsztatu Juliana Antonisza. Badania technik i technologii graficznych artysty oraz konserwacja pomysłodawcy

The Encyclopaedia of Films of the Non-Camera Type as a Contribution to the Familiarisation with the Film Technique of Julian Antonisz. The Research on the Graphic Techniques and Technologies of the Artist and the Conservation of his Book of Ideas

DARIA PILCH

Negatywy i przeźrocza stereoskopowe ze zbioru Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Inwentaryzacja, ocena stanu zachowania oraz propozycje konserwatorskie

Photographic negatives and stereoscopic slides from the collection of the Historical Museum of the City of Kraków. Inventory making, evaluation of the state of preservation and suggestions concerning conservation

W publikacji *Prace Magisterskie 2012/2013*
Tom I, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Odslonięta spod nawarstwień powierzchnia drewna uszkodzona przez drewnojady oraz zachowane fragmenty wcześniejszych zapraw i polichromii.

Fot. A. Szczepanik

Wooden surface uncovered under several overpaints, damaged by superworms, and preserved fragments of earlier grounds and polychromes. Photo. A. Szczepanik

OLGA BORCZ

Konserwacja i opracowanie nowej ekspozycji późnogotyckich malowideł ściennych o tematyce pasyjnej z klasztoru oo. Bernardynów w Przeworsku na przykładzie sceny *Upadek pod krzyżem* oraz próba ich atrybucji w świetle hipotezy o autorstwie Franciszka z Sieradza

Conservation and Preparation of a New Exposition of Passion Murals in the Benedictine Monastery in Przeworsk as Illustrated by the Scene *Falling under the Cross* and an Attempt to Attribute the Authorship in the Light of the Hypothesis Pointing to Franciszek of Sieradz.

MACIEJ FRICZE

Malowidło ścienne z przedstawieniem Modlitwy Chrystusa w Ogroju z krużganków klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie. Próba rekonstrukcji pierwotnej formy gotyckiego malowidła i jej ekspozycja *in situ*, z wykorzystaniem współczesnych technologii, w kontekście rozważań nad funkcją i odbiorem malowidła ściennego

Mural Depicting *Christ Praying in the Garden* from the Cloister in the Dominican Monastery in Kraków. An Attempt to Reconstruct the Original Gothic form of the Mural and its *in situ* Presentation with Application of Modern Technology in the Context of Deliberations on the Function and Reception of the Mural.

JULIA WÓJCIK

Odsłonięcie, konserwacja i restauracja malowidła ściennego – fryzu podstropowego z końca XVI wieku na ścianie południowej sali reprezentacyjnej pałacu w Piotrowicach Nyskich

Uncovering, Conservation Treatment and Restoration of a Mural – Frieze Beneath the Ceiling, Dated to the End of the 16th century, on the Southern Wall of the Representative Room in the Manor House in Piotrowice Nyskie.

KATARZYNA KOWALCZYK

Zastosowanie metod przenoszenia i rozdzielania do aranżacji malowideł ściennych na przykładzie dekoracji z zamku w Karpnikach

Decorations in Karpniki Castle as Example of Transfer and Separation Method Application for Purpose Murals Arrangement.

MARTYNA MAREK

Obraz tablicowy *Sacra Conversazione* z początku XVI wieku ze zbiorów Muzeum Diecezjalnego w Przemyślu. Próba potwierdzenia przynależności wielokrotnie przemalowanego obrazu – przegląd gotyckich grawerunków oraz polemika nad zasadnością usuwania późniejszych przemalowań

Panel Painting *Sacra Conversazione* dated to the Beginning of the 16th century, from the Collection of the Diocesan Museum in Przemyśl. An Attempt to Attribute the Numerously Overpainted Work – an Overview of Gothic Engravings and a Polemics with the Reasonability of Removal of Subsequent Overpaintings.

AGNIESZKA OPALIŃSKA

Korelacje między obiektami papierowymi a ich podłożem na przykładzie jednej z tablic kalendarza sztychowego z klasztoru sióstr Benedyktynek w Staniątkach

Correlation between Paper Artefacts and Their Supports as Exemplified by a Panel of the Etching Calendar from the Benedictine Convent in Staniątki.

MAŁGORZATA PTASIŃSKA

Konserwacja obrazu olejnego na płótnie *Święty Antoni Padewski z Dzieciątkiem*, pochodzącego z kościoła pw. św. Anny w Kijanach. Problematyka ekstrakcji z warstw technologicznych przemalowania wykonanego przy użyciu barwnika indantrenowego

Conservation of an Oil Painting on Canvas *St. Anthony of Padoua and the Baby Jesus* from St. Anna's Church in Kijany. The Issue of Extracting from Technical Layers of Overpaint with Indanthrene Dye.

MAGDALENA PUZON

Rozwarstwienie dwóch malowideł z przedstawieniem św. Sebastiana na obrazie pochodzącym z kościoła pw. św. Wojciecha w Krośnie, obecnie w zbiorach Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu

Separation of Two Pictures Presenting St. Sebastian on the Painting from St. Wojciech's Church in Krosno, Currently in the Collection of Archdiocesan Museum in Przemyśl.

MAŁGORZATA ZELEK

Zastosowanie metody chemicznej do rozwarstwienia dwóch współczesnych malowideł olejnych na płótnie w oparciu o wcześniejsze badania i próby

Chemical Method Application to Separate Two Contemporary Oil Paintings on Canvas, Based on Prior Research and Tests.

IZABELA MICHALIK

Problematyka zmian optycznych w obrazach olejnych malowanych na tekturze, ze szczególnym uwzględnieniem warstwy werniksu, na przykładzie obrazów Olgi Boznańskiej w zbiorach Muzeum UJ. Dokumentacja prac badawczych oraz konserwatorskich i restauratorskich przy obrazie *Portret Franciszka Ksawerego Pusłowskiego w stroju oficera*

Optical Changes in Oil Paintings on Cardboard, with Particular Emphasis on the Layer of Varnish as Exemplified by the Works by Olga Boznańska from the Collection of the Jagiellonian University Museum. Documentation of Research, Conservation and Restoration Works Concerning the Painting *Portrait of Franciszek Ksawery Pusłowski Wearing an Officer's Uniform*.

EWELINA KRAWCZYK

Gipsowe modele anatomiczne w programie nauczania rysunku i malarstwa w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie oraz ich problematyka konserwatorska

Gypsum Anatomic Models in the Drawing and Painting Teaching Syllabus of the Academy of Fine Arts in Krakow and the Related Conservation Issues.

AGNIESZKA OGÓREK

Analiza techniki i technologii wykonania oraz konserwacja terakotowych etruskich głów wotywnych z III-I w. p.n.e.

Analysis of the Technique and Technology of Making and Conserving Terracotta Etruscan Votive Heads Dated to 3rd–1st century BC. 74

TOMASZ MORAWIEC

Adaptacja elementów wyposażenia kościoła na przykładzie barokowego feretronu z gotyckim przedstawieniem *Madonny z Dzieciątkiem* z klasztoru ss. Benedyktynek w Staniątkach

Adaptation of Church's Interior Elements Exemplified by a Baroque Feretory with a Gothic Depiction of the *Madonna with Child* from the Benedictine Convent in Staniątki.

JUSTYNA SMOGORZEWSKA

Historia obiektu w kontekście działań konserwatorskich na przykładzie konserwacji rzeźby drewnianej polichromowanej *Święta Anna Samotrzeć* z kościoła pw. św. Mikołaja w Witanowicach

History of Artifact in the Context of Conservation Works as Exemplified by the Conservation Treatment of a Wooden Polychrome Sculpture *The Virgin, the Child and St. Anne* from St. Nicolas Parish church in Witanowice.

AGATA SZCZEPANIK

Przywrócenie treści przedstawienia na przykładzie konserwacji XV-wiecznej rzeźby drewnianej, polichromowanej *Tronująca Madonna z Dzieciątkiem* z kościoła pw. św. Jakuba Starszego w Rzykach

Restoration of the Content of Presentation as Exemplified by the Conservation Treatment of a Wooden Polychrome Sculpture *Enthroned Madonna with Child* from St. Jacob the Older church in Rzyki.

